

LUMINA LUI HRISTOS LUMINEAZĂ TUTUROR

HRISTOS A ÎNVIAT*

Iată de ce, și anul acesta cu inima caldă și cu tot gândul cel mai bun, îndreptat către fiecare dintre Dumneavoastră, vă vestesc cu credință și cu bucurie că „Hristos a înviat!”

Anul acesta s-au împlinit 2000 de ani de creștinism.

Iată ne vom opri acum la ideea justificării legii morale pe înviere, ca Lege divină. Viața e plină de „Nu faceți cutare”, sau „Faceți cutare”. Cine garantează că așa e bine? Numai Dumnezeu. Egoismul fără Dumnezeu, ne face să călcăm legile. Conștiința se împacă ușor cu greșelile proprii.

Normele morale cuprinse în învățăturile Mântuitorului au, față de orice alte norme morale stabilite de oricine altcineva, calitatea de a fi poruncite de Dumnezeu, deci de a fi sigure, neîndoelnice, morale cu adevărat, și obligatorii, potrivit cu voia și Legea Domnului. Nimeni din fapăturile create de Dumnezeu, înțelepți, filosofi, oameni de știință, oameni de stat, absolut nimeni nu poate avea pretenția că are calitatea de a emite norme morale absolute, care să pună ordine desăvârșită în lume, și să asigure mântuirea oamenilor în ceruri. Dar numai acele norme, înscrise în Coduri naționale și în Declarații universale, asigură cu adevărat raporturi morale, care au la bază normele divine, revelate, sigure, descoperite.

Istoria, iată de 2000 de ani, a dovedit că atunci când pe pământ se instalează fărădelegea, dezordinea

și pierzania, Dumnezeu nu o îndură prea mult, chiar dacă uneori o lasă o vreme să se autoverifice. El așteaptă trezirea oamenilor din rătăcire, prin buna exercitare a propriei lor libertăți de alegere. Când rătăcirea amenință să dureze, și să împiedice libertatea celor buni să se manifeste, atunci intervine Dumnezeu și, nu de puține ori intervenția Lui pedepsește pe cei care cu rea-credință L-au ignorat. Iată un cuvânt din Sfânta Scriptură care, adevărate stări de lucruri pe care le-am cunoscut noi: „Când cei fără-delege domnesc, se înmulțesc răutățile, iar dreptii vor vedea cu bucurie prăbușirea lor” (Pilde 29, 16).

Cel nevinovat a fost tratat ca cel mai mare păcătos. Zisese: „Cine din voi Mă va vădi de păcat?” (Ioan 8, 46). Și nimeni nu și-a deschis gura să-i descopere vreun păcat.

Cel care făcuse numai bine tuturor, înviase morți, vindecase orbi, ologi, leproși — a fost tratat ca cel mai mare răufăcător.

Zisese: „Multe lucruri bune v-am arătat de la Tatăl Meu: pentru care din ele voiți să mă ucideți cu” (Continuare în pag. a 2-a)

Al vostru al tuturor de tot binele voitor și pururea rugător către Dumnezeu

† ANTONIE

Arhiepiscop al Sibiului și Mitropolit al Ardealului, Crișanei și Maramureșului

* Pastorală la Sf. Paști 2000.

Validitatea Învierii

Omul este o ființă ciudată: pe de o parte este mai înclinat a crede ceea ce îi apare în fața ochilor decât ceea ce îi spune rațiunea; de exemplu, științele catafactice, pozitive care limitează rațiunea la ceea ce poate fi văzut, atins, simțit în mod concret — ceea ce nu poate fi dovedit nu face sens ori nu există deloc, deci trebuie ignorat sau combătut — și am avut aprox. 300 de ani de astfel de experiență; pe de altă parte, cum spune și S.J. Lec, omul este mai predispus să creadă ceea ce are în mintea sa decât ceea ce are în fața ochilor, adică să dea prioritate prejudecății.

Învierea lui Hristos este un fapt fizic și metafizic în același timp.

Ca eveniment fizic ar trebui să satisfacă tendința celor ce se orientează după, și cred în ceea ce se întâmplă sub ochii lor, chiar dacă aceasta nu se poate explica logic; materia, de pildă, este o realitate prezentă sub ochii noștri, și chiar dacă nu-i știm toate legile și secretele, și de multe ori acționează după legi necunoscute — găurile negre, interacțiunea și funcțiile particulare sub-atomice — totuși nu este pusă sub semnul întrebării. Un exemplu bun în acest sens îl constituie descoperirea recentă în fizica cuantică a fenomenului numit de-coerență, potrivit căruia un obiect poate fi în două locuri diferite în același timp. Noi nu putem vedea fenomenul cu ochiul liber, spun savanții (W.H. Zurek, Seth Lloyd, ș.a.), nu-l putem explica — precum Învierea — dar asta nu înseamnă că el nu există: „In Quantum Feat, Atom Is Seen in Two Places at Once” by George Johnson, în New York Times, Science Section, Tuesday, Febr. 22, 2000, p. F1). Cu alte cuvinte, dacă crezi în ceea ce vezi, în ceea ce îți se confirmă că se petrece sub ochii tăi, chiar dacă nu vezi tu direct, de ce nu crezi și în Învierea care se petrece sub ochii tăi?

Pe de altă parte ca eveniment metafizic Învierea lui Hristos ar trebui să satisfacă pe acei oameni pentru care ceea ce au în fața ochilor contează mai puțin decât ceea ce ei au în mintea lor, adică judecățile lor de valoare bazate pe o anumită percepție a lumii, deoarece pentru aceștia demonstrabilitatea sau nedemonstrabilitatea Învierii nu anihilează și nu invalidează posibilitatea existenței ei.

Pentru aceștia a vedea nu este o condiție sine qua non pentru a crede. Concretul și demonstrabilul nu pot invalida o concepție, o credință.

Pentru prima categorie, întrebarea este aceasta: dacă accepți ceea ce cade sub simțurile fizice ca valid, sau pentru a cobori la alt nivel, dacă accepți experiența unui fa-chir, yogin, ori o experiență parapsihologică ca acte valide, chiar dacă ele apar acum inexplicabile la scară generală, atunci de ce nu accepți ca validă și Învierea lui Hristos?

Pentru a doua categorie, întrebarea este aceasta: dacă pentru a crede în ceva și a ține la o anumită concepție ori credință nu contează ceea ce ai în fața ochilor, atunci pe aceeași bază și pe aceleași criterii, de ce nu accepți și (Continuare în pag. a 6-a)

Pr. prof. DUMITRU ABRUDAN

ZIUA ÎNVIERII-ZIUA DOMNULUI

„Această aleasă și sfântă zi, cea dintâi a săptămânii este împărăteasă și doamnă, a praznicelor praznic și sărbătoare a sărbătorilor în care binecuvântăm pe Hristos în veci”

(din Canonul Învierii)

Am ajuns și în acest an jubiliar 2000 să prăznuim marele praznic al Învierii Domnului căruia ne-a învrednicit Dumnezeu să i ne închinăm cu credință și cu dragoste.

La miez de noapte clopoțele sfintelor noastre biserici ne vestesc tuturor marele eveniment al Învierii Mântuitorului Iisus Hristos și cu sufletele curate și înnoite în duhul dragostei dumnezeiești alergăm și noi, asemenea femeilor mironoșite în dimineața Învierii, pentru a ne închina Celui ce a răsărit din mormânt ca „un mire din cămară”, pentru a ne întâlni cu Hristos cel înviat și pentru a primi lumina cea neînserată și bucuria cea veșnică.

„Hristos a înviat din morți cu moartea pe moarte călcând și celor din mormânturi viață dându-le”, cântă în această sfântă noapte întreaga creație restaurată ontologic prin Învierea lui Hristos, și noi cei ce suntem după „chipul și asemănarea” Sa prăznuim cu negrăită bucurie „omorârea morții și începătura vieții celei veșnice” căutând în același timp să fim următori și martori ai lui Hristos cel răstignit și în-

viat, mărturisitori ai patimilor și ai slăvitei Sale Învieri.

„Veniți să ne închinăm și să cădem la Hristos Cel ce a înviat din morți”, ne îndeamnă în această sfântă zi Biserica și ne pune în fața ochilor noștri sufletești Icoana Celui ce biruind moartea ne-a dăruit nouă prin Învierea Sa „viață veșnică și mare milă”.

Învierea Domnului, slăvită zi a Sfințelor Paști naște în sufletul nostru credința puternică în Dumnezeu, Stăpânul lumii văzute și nevăzute, întărește în noi nădejdea în bunătatea și dreptatea Sa și temelește dragostea curată față de Dumnezeu și față de semenii noștri.

Învierea Domnului ne dă tuturor certitudinea că nu suntem singuri pe acest pământ, că avem sus în cer un Tată care ne poartă tuturor de grijă și că în fiecare clipă a vieții ne aflăm sub oblăduirea Lui.

Învierea Domnului ne întărește tuturor credința în nemurirea sufletului nostru (Continuare în pag. a 4-a)

† VISARION RĂȘINĂREANU
Episcop-vicar al Sibiului

Învierea noastră cea de toate zilele, spre ființă

Slujbele și sărbătorile Bisericii noastre își încep „roata” lor anuală la întâi septembrie, atunci când, după o tradiție străveche, începe anul bisericesc. Și lunile urmează apoi rânduiala neschimbată a anului civil, slujbele și sărbătorile bisericești din cuprinsul lor aflându-se în cărțile de slujbă ale fiecărei luni — cărți care se și numesc minee, după numele „lunii” în limba greacă (menos).

Sărbătoarea Sfințelor Paști, Învierea Domnului „strică” această rânduială „lumească” limpede. Ea nu are o dată calendaristică fixă, ci doar o perioadă aproximativă de situație în timpul primăverii și o rânduială stabilită cu destulă osteneală prin vremea Întâiului Sinod Ecumenic, după care Sfințele Paști trebuie sărbătorite în prima Duminică ce urmează primei luni pline de după echinocțiul de primăvară (din 21 martie).

Având data schimbătoare în fiecare an, cu Învierea pornește un alt „șirag” de sărbători, toate cu dată schimbătoare. Mai întâi, vremea Postului Mare se mută și ea după data Paștilor, pe care le pregătește.

Apoi, Învierea hotărăște și data Înălțării, la 40 de zile după Paști și cea a Pogorării Duhului Sfânt, la 50 zile. Slujbele bisericești ale acestei perioade de „50 de zile” numită Cincizecime, de la Paști până la Rusali (Pogorarea Duhului Sfânt) se află în cartea numită chiar Penticostar, după numele în grecește al „cincizecimii” (pentecoste). Iar la o săptămână după Pogorarea Duhului Sfânt, atunci când se termină slujbele Penticostarului, încep slujbele unei alte cărți, numită Octoih (Continuare în pag. a 3-a)

Pr. VASILE GRĂJDIAN

Sfintele și mântuitoarele Patimi — moment de culme a perioadei Triodului

Stâlp și temelie a adevărului, Biserica a orânduit, cu multă înțelepciune, toate cele care privesc mântuirea noastră. Faptul acesta rezultă și din felul cum a fost gândită perioada Triodului, cu cele trei săptămâni premergătoare Postului mare, apoi cu cele șapte săptămâni de nevoițe, înfrânare și purificare prin post și rugăciune. Este cert că s-a voit, prin cele trei săptămâni, o pregătire a urcușului duhovnicesc,

care presupune un efort de lungă durată și o luptă cu ispitele și păcatele.

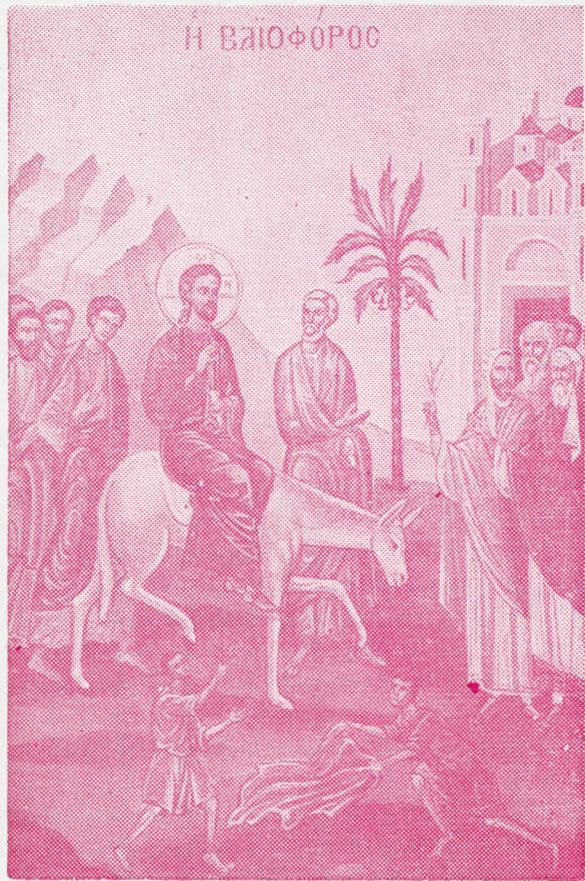
În egală măsură, a fost bine cumpănită și ascensiunea pe parcursul celor șapte săptămâni de post spre ținta finală, la care ajungând să primim răsplata nevoițelor: iertarea păcatelor și dreptul de a gusta bucuria Învierii.

Desigur că nu întâmplător a fost așezată la începutul Postului mare, Dumini-ca Ortodoxiei. S-a voit prin aceasta să se arate că toată viața creștină trebuie trăită în acord cu adevărul mântuitor. Acest adevăr îl găsim cuprins în Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție. De aici a fost preluat și formulat, de Sfânta Biserică, în sinoade, sub forma unor definiții scurte, preci-

(Continuare în pag. a 6-a)

Pr. prof. DUMITRU ABRUDAN

Hristos a Înviat

(Urmare din pag. 1)

„Pietre?” (Ioan 18, 32). Și nimeni nu i-a putut arăta vreo vină. Zisese celui care îl bătea în Săptămâna Patimilor: „De am grăit rău, arată ce-i rău, iar de am grăit bine, pentru ce Mă bați?” (Ioan 18, 23). Și nimeni nu i-a putut arăta ce grăise rău.

N-a fost posibil nici un dialog logic, cu judecătoria Lui. Zisese: Eu sunt „Om care v-a spus adevărul pe care l-a auzit de la Dumnezeu” și „de vă spun adevărul, pentru ce nu mă credeți?” (Ioan 8, 40, 46). Și nimeni dintre cei cu care încerca o convorbire omenească, nu i-a putut infirma adevărurile, dar nici nu au crezut în El. Până la urmă L-au condamnat la răstignire, deși Pilat L-a găsit nevinovat.

Nu e o eroare judiciară. E o crimă evadată, voită, tratată cu ușurință juridică de un tribunal. S-a refăcut procesul. Acum se aruncă vina reciproc. Evrei și romani. Concluzia: ambele părți sunt vinovate. Imaginați-vă o condamne la moarte trasă la sorti! E justiție aceasta?

Săptămâna Patimilor a fost Săptămâna Absurdu-ului ridicat la rang de logică. O gândire omenească întoarsă pe dos. O deturmare, o falsificare a tuturor sensurilor faptelor și ale cuvintelor. O săptămână a oamenilor „lăsați la mintea lor” (Romani, 1, 28).

Cel Drept, Cel Bun, Cel Divin, Cel ce adusese de la Tatăl răspunsuri la toate marile întrebări care chinuie mintea oamenilor, Cel ce adusese din cer Legea morală după care să se conducă oamenii, a fost condamnat la moarte prin răstignire, bătut, batjocorit și până la urmă lăsat să moară pe cruce, după care a urmat îngroparea, pecetuirea mormântului și chiar punerea lui sub pază militară pentru o vreme.

Totul părea a indica un sfârșit. Definitiv. Lamentabil. Rușinos. Căci se dovedea a nu fi fost ceea ce pretinsese: un om cu putere divină. De aici și lepădările și îndoielile și întrebările. Și El parcă le confirmă. Se dovedea neputincios și pune sub semnul

întrebării și minunile și mirabilia Sa. Trist sfârșit. Un sfârșit care însemna nu numai sfârșitul omului Iisus, ci și al învățăturii Sale, și al legilor Sale morale.

Dacă Iisus s-ar fi dovedit a fi fost un simplu om, toate cele spuse și învățate de El ar fi fost omenești. Fără autoritate de Sus. Săptămâna Patimilor n-ar fi fost o Săptămână a Nebunilor, ci o Săptămână a Înțelepților! O biruință a „înțelepciunii oamenilor care L-au condamnat.

Eclesiastul avertizează însă încă din Vechiul Testament: „Nu te arăta prea înțelept” (7, 16). Dar despre unii ca cei din Săptămâna „Înțelepților” acestora, va scrie Sfântul Pavel: „S-au fâlit că sunt înțelepți și au înnebunit” (I Cor. 1, 22). Taina lui Iisus a fost lăsată la libertatea de alegere a oamenilor, pe care Dumnezeu i-a izbit de la Facerea și înzestrare. Iisus le-a descoperit totuși adesea Cine este, ca să-i ajute să-L înțeleagă. De câte ori nu le-a spus că e trimis de Tatăl, că El și Tatăl una erau? Dar nu le-a forțat libertatea. Și ei au ales ceea ce le convenea lor, nu ceea ce voia Tatăl de la ei, și cu ei. Până la urmă se va dovedi că a fost totuși o Săptămână a Nebunilor, ca să folosim expresia Sfântului Pavel.

Căci a intervenit ceva care a întors dintr-odată totul pe dos. Ceva care a repus lucrurile în normalitatea lor. Care L-a repus pe Fiul în lumina sa de Fiul al lui Dumnezeu. Și, mai important pentru noi, și pentru toate generațiile de oameni care vor urma până la sfârșitul lumii, ceva care a redat întreaga autoritate divină învățăturilor Sale și legilor Sale morale. Fără acest ceva, n-am avea nici azi legi morale garantate de Sus, dumnezeiești, revelate. Fără acest ceva, fiecare și-ar putea face propriile sale legi morale și le-ar respecta pe ale altora după bunul plac, sau de frică, pământescă, dar nu din conștiință că sunt porunci dumnezeiești. Căci frica pământescă cedează, când omul se asigură că nu e văzut.

Fără să se fi bucurat de atenția scriitorilor sau artiștilor, cum este cazul Cuv. Antonie cel Mare!, cu care se aseamănă în multe privințe, cum ar fi tenacitatea cu păcatului și a multor ispite diavolești, sinceritatea dezarmantă, austeritatea în care a trăit și mai ales severitatea cu sine însuși, Cuv. Maria Egipteanca a rămas în conștiința creștinătății ca un exemplu asupra căruia se cuvine să adăstăm cu osebărită luare aminte ori de câte ori avem prilejul să-i pomenim numele.

Prima impresie cu care rămâi după ce i-ai citit viața² este aceea că există o totală ruptură între Maria Egipteanca cea de dinainte de convertire și cea de după spectaculoasa revenire. Această părere este împărtășită de majoritatea celor care s-au încumetat să se aplece asupra vieții sale, făcând chiar

Cuvioasa Maria Egipteanca

o categorică diferențiere între cele două perioade biografice, lăsând să se înțeleagă că ele n-ar avea absolut nici o legătură.

Ceea ce vrea să relev pentru început este faptul că starea de decădere în care ajunsesse viitoarea cuvioasă, nu face decât să indice drama în care îi este dat omului să se zbată atâta timp cât se află străinat de Dumnezeu. Lipsit de lumina cunoașterii dumnezeiești, el este condamnat să rătăcească la infinit și să sufere, fără să-și poată afla vreodată liniștea sau împlinirea, pentru că realitatea din care se hrănește este o pâine care nu numai că nu satură, dar îi stârnește o și mai mare foame, indicând în același timp că adevărata sa hrană se găsește în altă parte. Este drama omului rupt de Dumnezeu,

care echivalează cu o stare de echivocitate și absurditate, pentru că „elementul determinant al umanității noastre este Dumnezeu, iar atunci când pierdem sensul dumnezeirii, pierdem de fapt însuși sensul umanității noastre”.³

Aminteam mai sus de o așa-zisă ruptură care ar exista în viața Cuv. Maria Egipteanca și care ar face ca biografia ei să se împartă în două fragmente distincte: cea de dinainte și cea de după convertire. Analizând lucrurile cu obiectivitate, trebuie să recunoaștem că impresia este totuși una de suprafață, pentru că există un punct în care cele două fragmente biografice se întâlnesc, e vorba de căutarea, de dorința ei de a se împlini în altceva decât ceea ce era ea sau lumea în care trăia, căutare exprimată prin dorința de a ieși din cotidian prin ceva anume, i-am spus în termenii noștri setea de succes, fuga după notorietate. Ceea ce constituie de diferențiere între cele două fragmente biografice este direcția sau sensul spre care s-a îndreptat inițial, și din care a rezultat întreaga dramă. Esențialmente ființa umană este sortită căutării unui sens al existenței sale și nu se va putea considera împlinită decât în măsura în care se păstrează în acest sens. Suntem alcătuiți în așa fel încât există în noi o veșnică dorință de depășire, atât de noi înșine cât și a lumii în care ne este dat să petrecem, o permanentă încercare de a ne transcende propria condiție. Ne îndeamnă spre această ceva care vine din adâncul ființei noastre, iar faptul că năzuim în permanentă spre altceva decât suntem, și că nu ne putem regăsi nici în noi înșine, nici în lumea înconjurătoare, aceasta înseamnă că în ultimă instanță suntem de o cu totul altă factură decât lumea, și deci nu vom putea ajunge la împlinire decât atunci când ne vom descoperi adevărata vocație și adevăratul sens al existenței noastre „n-am putea fi rânduți unei existențe care ne depășește dacă n-am purta în noi mărturia unei chemări către altceva decât ceea ce suntem”.⁴

Atunci când i se mărturisește părintelui Zosima, spunând că „șaptesprezece ani și mai bine a făcut desfrânare, nu pentru daruri sau pentru oarecari plăți, că nu voiam să iau nimic de la cei ce-mi dădeau ci aceasta o socoteam ca pe

pentru care nu se arată căință. Ce ne-am face dacă Hristos n-ar fi înviat și această putere de iertare și dezlegare nu ar mai avea-o nimeni? Am rămas în vecii vecilor cu păcatele noastre, candidați la muncile iadului.

Înțelegeți acum de ce Dumnezeu-Tatăl a trebuit să întărească prina Învierii Dumnezeirea Fiului? Ca să întărească prin Învierii puterea poruncilor și a puterilor date, prin Sfinții Apostoli, episcopilor și preoților prin Taina Preoției, de a săvârși Sfintele Taine, de a ne sfinți viața prin Botez, Mirungere, de a ne curăți de păcate prin Spovedanie, Împărtășanie, Maslu și a ne duce pe calea mântuirii.

Cei care au uitat sau uită de toate acestea, se află pe calea pierzaniei de care să ne ferească Dumnezeu pe toți.

Să ne bucurăm de Învierii. Să ne iertăm de alții și să ne regăsim ca frați și fii ai aceluiași Tatăl ceresc, în unitatea credinței moștrilor și strămoșilor noștri pe care o păstrăm de două mii de ani. Să luăm aminte. Să nu ne lăsăm înșelați de unii „frați mincinoși”. Să păstrăm între noi Legea Domnului, cinstea, demnitatea, iubirea care biruie tot răul, credința și speranța în ajutorul lui Dumnezeu, ca să ne bucurăm de libertatea obținută cu jertfe și să n-o transformăm în călcarea de poruncă, în fărâdelegi, în ură și răzbunare.

Hristos a înviat ca să ne redea bucuria și iertarea, încrederea în Dumnezeu și în viitorul nostru pe pământ și în ceruri. Să redăm și noi bucurie înapoi, celor care ne-au greșit, care ne-au înstrăinat.

Să-i arătăm lui Dumnezeu prin faptele noastre bune că am înțeles milostivirea Lui, și să-I cerem Domnului înviat să fie puritatea cu noi, precum s-au rugat cei doi de pe drumul Emausului, „Doamne, rămâi cu noi!”

Să rugăm pe Dumnezeu cel înviat să fie cu noi, cu atât mai mult, cu cât vom rămâne și noi cu El!

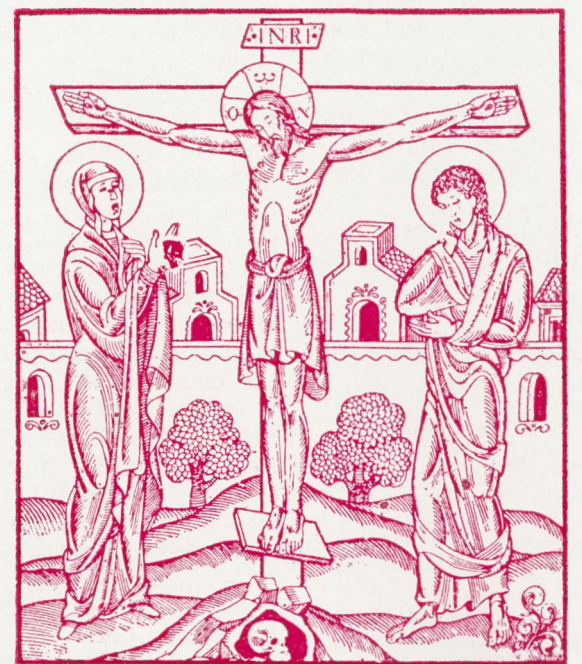
HRISTOS A ÎNVIAT!

mulți să-i fac să alerge la mine”, Cuv. Maria Egipteanca ne lasă să înțelegem că nu ne aflăm în fața unei prostituate pur și simplu, ci în acest fel, prin actele sale ea dorea să atragă atenția celorlalți asupra persoanei sale, să-și câștige deci fama, notorietatea, pe care și-o dorește și după care aleargă fiecare și după omenească. Faima, dorința de a fi cunoscut de cât mai mulți nu este în esența ei altceva decât o formă prin care omul încearcă să se salveze din ghearele morții, amăgindu-se că prin această ceva din ființa lui va supraviețui după dispariția sa, însă aceasta nu este decât una dintre multele forme false prin care ne mințim că ne vom putea izbăvi de neant, căruia îi suntem cu siguranță destinați dacă ne vom rezuma doar la o astfel de perspectivă îngustă.

În cazul Cuv. Maria Egipteanca trezirea la adevărata realitate și descoperirea dumnezeirii va avea loc după o lungă rătăcire prin pustia păcatului și mai ales a lășării oricărui miracoloso, intervenție miraculoasă, atunci când, dorind să intre în biserică împreună cu alții pelerini, ei i se va refuza acest lucru „după ce am pășit pragul, alții fără oprire intrau iar pe mine o putere dumnezeiască mă oprea, nelăsându-mă să intru. Ca o mulțime de oaste rânduită să-mi oprească intrarea, așa o putere mă oprea, și iarăși m-am aflat în pridvor, și astfel de trei sau de patru ori pătind, ostentându-mă și nimic sporind”. Era un semn, care va declanșa prin puterea harului, convertirea „abia în urmă mi-am venit în fire și am înțeles pricina ce mă oprea a vedea lemnul factor de viață al Crucii Domnului. Pentru că se atinsese de ochii inimii mele lumina înțelegerii celei mântuitoare, porunca Domnului cea strălucită, care luminează ochii cei sufletești, arătându-mi că tina faptelor mele îmi oprește intrarea în biserică”.

Vor urma patruzeci și șapte de ani petrecuți în pustia aspră a Iordanului, nevăzută de ochi omenești, ani de severă penitență, de post și lacrimi amare, care-i vor aduce nu slava oamenilor ce a pierzării, ci slava de la Dumnezeu — sfințenia. Atunci, când tot printr-un semn dumnezeiesc, este aflată de ieromonahul Zosima, acesta are la început impresia că vede o nălucă și nicidecum o ființă omenească. După ce-i va asculta întreaga mărturisire, împărtășind-o,

(Continuare în pag. a 3-a)
Preot NICOLAE STOIA

Mănăstirea Marea Lavră

Pentru majoritatea istoricilor, care au avut în centrul preocupărilor lor și istoria Sfântului Munte, Mănăstirea Marea Lavră este considerată a fi drept cea mai venerabilă dintre toate mănăstirile atonite, aceasta pe de-o parte datorită vechimii ei, iar pe de altă parte datorită patrimoniului ei, a bibliotecii, cât și a numărului de monahi pe care îi avea la un moment dat și dintre care mulți au devenit patriarhi ai Constantinopolului, în special în secolul al XIV-lea.

Pentru arhimandritul Emilianos Vafidis, istoria Athosului, ca mare centru al monahismului ortodox și stat independent sau aproape independent în interiorul unui alt stat, începe propriu-zis cu figura Sfântului Atanasie Athonitul, întemeietorul celei mai vechi și, în multe privințe încă cea mai importantă dintre mănăstirile Muntelui, Marea Lavră (Meghisti Lavra).

Intemeierea acestei mănăstiri în anul 963 marchează practic momentul de trecere de la viața monastică individuală la cea organizată, astfel că nu greșim dacă îl numim pe Sfântul Atanasie Athonitul un reformator al monahismului atonit.

Sfântul Atanasie și-a depus voturile monahale în Mănăstirea Olimp din Bitinia, în timpul starețului Mihail Maleinos, unchiul viitorului împărat Nichifor Focas (963—969), împărat care va deveni, după cum arătam și într-un articol anterior, principalul finanțator al planurilor lui Ata-

nasie cu Marea Lavră.

Ridicarea Katholikonului în secolul al X-lea a fost posibilă doar grație sprijinului împăratului amintit anterior și a lui Ioan I Tzimiskes (969—976). Din punct de vedere arhitectural, această biserică este o formă de tranziție de la basilicile cu cupolă, la biserică cruciformă bizantină.

Odată cu încercarea de mărire a acesteia, în timp ce lucra la cupolă, Sfântul Atanasie Athonitul cade și moare astfel sub dărâmturi, precum Meșterul Manole, într-o zi de 5 iulie, eveniment plasat între anii 1006—1011, fiind canonizat ca sfânt de abia în secolul XVIII.

Hramul Katholikonului a fost inițial Buna-Vestire, dar a fost resfințit cu hramul Adormirea Sfântului Atanasie Athonitul (probabil în secolul al XV-lea). El cuprinde și două capele una cu hramul Sfântului Nicolae și cealaltă cu hramul Sfinților 40 de Mucenici, unde de altfel este și mormântul Sfântului Atanasie. Pictura este executată în spiritul școlii macedonene de pictură în 1535 de către Teofan Cretanul, ucenic al vestitului pictor bisericesc Panselinos.

Egumenul Marii Lavre era singurul în afara protosului Sfântului Munte care avea dreptul să poarte toiag, primind hirotonia direct de la patriarhul de Constantinopol.

(Continuare în pag. a 5-a)

Student teolog,
ȘTEFAN TOMA,
An IV T.P.

Învieria noastră cea de toate zilele, spre ființă

(Urmare din pag. I)

(*octoehos* — opt glasuri), care rânduiesc „glasurile” cântării bisericești după serii de câte opt săptămâni, câte un glas pe săptămână, urmând așa până în vremea Postului Mare dinaintea Paștilor din anul următor, când încep slujbele cuprinse în cartea numită *Triod*.

Astfel, Învieria face să se nască un alt „an bisericesc”, cu dată schimbătoare — după Înviere — ale căror slujbe se află în cele trei cărți amintite, în *Triod*, pentru vremea Postului dinaintea Paștilor, în *Penticostar*, pentru vremea până la o săptămână după Rusalii, și în *Octoih*, pentru restul anului...

În practica zilnică a slujirii cele două rânduieli, cea *mineală* (a mineiilor, cu dată fixă) și cea *pascală* (după data schimbătoare a Paștilor), se combină, uneori aparent destul de complicat, după cum ne învață *tipicul* bisericesc.

★

Ne putem întreba care sunt rosturile și înțelesurile unor rânduieli atât de complicate, care nu se dezvoltă imediat, simplu și evident rațiunii iscoditoare a omului de azi. De fapt, pentru mintea omului modern, problema constă mai ales în aceea că *rațiunile* acestor rânduieli sunt *dincolo* de acest fel de „minte”, atât de singuraneori, de închise în sine și până la urmă oarbă, în pretențiile sale. Pentru că ne-am obișnuit să socotim drept complicații „valoroase” și care „au preț” multe dintre încurcăturile obișnuite ale vieții noastre, și să ni se pară „simple”, nedemne de „deșteptăciunea” îngâmfării noastre cele ce sunt atât de importante pentru ființa noastră. Care și sunt *simple*, pentru *tot omul*, dar nu e vorba de simplitatea „ieftinătății” de azi pe mâine, ci de simplitatea bogăției curate, adevărate și nesfârșite, a puterii și iubirii dumnezeiești.

Astfel, sunt rânduielile sărbătorilor și ale slujbelor Bisericii întemeiate pe *Revelație*, pe Descoperirea dumnezeiască și cu o minte luminată de credința în cele păstrate de Tradiția Sfinților Părinți ai Bisericii putem înțelege „ușor” (dar nu după „ușurătatea” ne-

înțelepciunii) și ni se poate descoperi și nouă, celor de azi, „taina” rânduielilor bisericești...

Mai întâi, rânduiala lunară a *mineiilor* este destul de simplă, pentru că urmează ordinea lunilor „civile”, laice, cu care suntem obișnuiți în organizarea activităților vieții noastre de zi cu zi.

Lucrurile capătă o nouă și cu totul altă ordine, o nouă și cu totul altă rânduială odată cu *Ziua Învierii*. Cu aceasta totul se schimbă. *Învieria* „strică” într-adevăr rânduielile lumii acesteia, după care *moartea și toată suferința* sunt ceva „normal”. *Învieria Domnului* nostru Iisus Hristos, Dumnezeu Cel întrupat ca om, impune o nouă *normalitate*, o normalitate a *vieții*, a vieții biruitoare asupra morții (și nu invers, cum e „normal” pentru viețuitoarii acestei lumi), a vieții veșnice, care este de fapt aflarea din nou a *singurei normalități adevărate*, cea dintru început, de la Facerea lumii, cea din Rai, dinaintea de căderea omului în păcat.

Și ne spune Sfântul Vasile cel Mare că această Duminică („Ziua Domnului”) a Învierii, în care „am înviat împreună cu Hristos... pare să fie chipul veacului viitor”. Dar pare de asemenea destul de greu să înțelegem, să cuprindem cu mintea noastră un așa înțeles deosebit al unei „simple” zile. Dar ce Zi!

În viața noastră cea „de toate zilele”, acestea, fiecare în parte, măsoară apropierea noastră de sfârșitul cel hărăzit nouă și fiecare zi „moare” în întunericul nopții ce urmează. În *Ziua Învierii* însă toate acestea nu-și mai au loc; noaptea, întunericul și moartea au fost biruite pentru totdeauna de *lumina și viața* veșnică. De aceea, această Zi, „deși este începutul zilelor (săptămânii), nu a fost numită de Moise prima, ci una... [deoarece ea] este una și în același timp a opta și (simbolizează) pe cea cu adevărat una și a opta zi... este starea care se va arăta după acest timp, ziua cea fără de sfârșit, care nu cunoaște seara, nici a doua zi, acel veac netrecător și fără de sfârșit”. Numai atenție! atunci când vorbim despre „una” și „a opta” zi (cea dinainte

și totodată de după veacul lumii acesteia) nu trebuie să înțelegem aritmetica copilărească a grozavelor computere de azi unde mereu pare că „unu și cu unu fac doi”, ci să ne ridicăm mintea la înțelesurile cele mai presus de fire, acolo unde, spre exemplu, Cel Unul poate fi de o ființă cu *Treimea* cea Prea Sfântă.

Pentru că ne mai arată și Sfântul Ioan Damaschin — alcătuitorul, după tradiție, al Octoihului — că „al optulea veac este veacul ce va să fie... o singură zi neînserată, când soarele dreptății va străluci luminos peste cei drepti”.

Așadar, este *Ziua Învierii* o singură Zi fără de sfârșit, un veac netrecător... Și nu se numește oare toată săptămâna (de „zile”) care-I urmează *Săptămâna Luminată?* Pentru că este toată Săptămâna Luminată *aceeași singură, unică Zi neînserată*, unde noaptea nu mai este, ci, ca la început „a fost seară și a fost dimineață: ziua întâi (una)” (Fac. 1, 5).

Mai mult, „viața viitoare, despre care credem că va avea loc în veacul viitor, este simbolizată de toată (perioada) Cincizecimii. Căci acea zi una și prima, înmulțită de șapte ori cu șapte, alcătuiește perioada de șapte săptămâni sfinte ale Penticostarului. Începând cu Duminica, se reia acel ciclu de 50 de ori, sfârșind cu Duminica. În felul acesta, (această perioadă) se aseamănă veșniciei...”. Și astfel este și toată Cincizecimea aceeași una, luminată și neînserată *Zi a Învierii*, „înmulțită de șapte ori cu șapte”.

Într-o astfel de Zi netrecătoare nu mai sunt înnoptările cele care să facă deosebire de „trecerea și pe-trecerea timpului și a vremilor”, ci este deosebire doar în *cântările* de inspirație cerească, dumnezeiască, cele după chipul cântărilor îngerești, așa cum sunt cântările Bisericii noastre. Și sunt rânduite cântările după *opt glasuri* (după „octoih”), adică *după chipul veșniciei*. Și este Săptămâna Luminată deja un mic „octoih”, fiind rânduit câte un glas în fiecare „zi”. Și este Cincizecimea *prima serie de opt săptămâni* de Octoih — socotind întreg Penticostarul, și cu săptămâna ce urmează Po-

gorării Duhului Sfânt, care se încheie cu glasul al optulea în Duminica tuturor Sfinților (după chipul cărora se cuvine să ne străduim să fim toți).

După care, lucrurile sunt „simple”: cele câte opt săptămâni ale Octoihului (ce urmează Penticostarului), se desfășoară și se revarsă peste tot anul civil, mineal, „pământesc”, ca niște Cincizecimi mereu repetate, de fapt ca o Cincizecime neîntreruptă și ca o veșnică *Zi a Învierii*, în(tru) Care se prefac toate zilele și răs-timpurile lumii acesteia, prin pogorârea neîncetată a Harului dumnezeiesc.

Și aceasta este *Lumina Învierii*, „lumina lui Hristos (care) luminează tuturor”, în fiecare zi a anilor vieții noastre, „lumina (care) luminează în întuneric și întunericul nu a cuprins-o” (Ioan 1, 5).

Și putem astfel înțelege ceva și despre repetarea „plictisitoare” a slujbelor bisericești — aceasta după mintea dată de plăcerea spectacolelor lumii acesteia, care trebuie să fie mereu „noi”, pentru că *nu satură* și se învechesc tot mai repede. Pe noi oamenii, „repetarea” neconținută a slujbelor în lumea aceasta ne aduce mereu la împărțirea de Harul cel dumnezeiesc, singura noastră hrană *spre veșnicie*, care ne înnoiește neîncetat spre viața veșnică, spre veșnicia fericită în Împărăția lui Dumnezeu.

Iar *Cântările Octoihului* sunt cele care ne aduc mereu aminte de *Înviere*, ca de o „pâine cerească” pentru noi, o pâine „de toate zilele” și „spre ființă” în veci, pentru că, după cum spune și supratitlul Octoihului, cântările sale sunt *Cântările Învierii(!) pentru toate zilele(!) pe cele opt(!) glasuri bisericești*.

Note bibliografice:

1. Sf. Vasile cel Mare, *Despre Sfântul Duh*, în „Scrieri”, Partea întâia, tr. de Dumitru Fecioru, seria „Părinți și Scriitori Bisericești”, nr. 17, București, p. 80.
2. *Ibid.*
3. Sf. Ioan Damaschin, *Dogmatica*, tr. de Dumitru Fecioru, ed. III, București, 1993, p. 46.
4. Sf. Vasile cel Mare, *op. cit.*, loc. cit.
5. *Ibid.*

Cuvioasa Maria Egipteanca

(Urmare din pag. a 2-a)

o întreabă dacă, după atâția ani, o mai chinuie ispitele. Răspunsul, deconcertant prin sinceritate „de-mi voi aduce aminte de supărările și nevoile pe care le-am suferit, de gândurile cele cumplite care m-au tulburat, mă tem ca nu cumva iarăși să mă cuprind de dansule... căci cât am petrecut în pustia aceasta ca și cu niște fiare cumplite m-am luptat cu poftele mele nebunești”, arată însăși esența dramatică a existenței umane, pentru că deși cu duhul suntem ravnitori spre Dumnezeu, trupul se dovedește nu doar neputincios, ci adesea devine chiar o stavilă în dorința noastră de desăvârșire.

O întâmplare asemănătoare găsim în Pateric. „Se spune despre avva Sisoe, că atunci când era să se săvârșească, sosind părinții lângă dansul, a strălucit fața lui ca soarele. Și le-a zis lor: iată îngerii au venit să mă ia și mă rog să fiu lăsat să mă pocăiesc puțin. Și i-au zis lui bătrânii: nu ai trebuință să te pocăiești, părinte. Și le-a zis lor bătrânul: cu adevărat, nu mă știu pe mine să fi pus început pocăinței”.

În cazul Cuv. Maria Egipteanca, prin harul lui Dumnezeu și prin cântărea aspră și neîntreruptă rugăciune, duhul a învins. Ea a ajuns la starea de sfințenie: în timp ce se roagă, părintele Zosima o vede înălțându-se cu trupul de la pământ, așijderea o vede trecând peste apa Ior-

danului ca pe uscat, iar acestea sunt semne de necontestat ale sfințeniei.

Prin sinceritatea dezarmantă și cu siguranță incomfortabilă pentru mulți (mă gândesc în speță la cei care se declară „pocăiți” și deci excluși cu totul de la pericolul de a mai cădea), Cuv. Maria Egipteanca ne dovedește un fapt esențial și anume că întoarcerea din păcat este posibilă pentru fiecare dintre noi, oricât de mare ar fi căderea, fără să fie însă o consecință exclusivă a harului dumnezeiesc, și nici un simplu proces automat care contravine voinței noastre, și care ne scutește de pericolul căderii. Adevărata pocăință creștină, și în aceasta constă de fapt miracolul, este acea putere care se trezește în adâncul ființei noastre și care ne ajută să luptăm împotriva păcatelor și a ispitelor diavolești până la sfârșit, putere care a făcut din tâlhari, moștenitori ai raiului, din prigonitori apostoli, și din desfrânate, mucenice și cuvivoase.

BIBLIOGRAFIE:

1. G. Flaubert i-a dedicat o năvelă celebră „Ispitirea Sf. Antonie”, iar Salvador Dali un tablou purtând același nume, nu mai puțin celebru.
2. În *Triod* și în *Viețile Sfinților*, 1 aprilie.
3. K. Ware, *Ortodoxia, calea dreptei credințe*, p. 55.
4. M. Vulcănescu, *Logos și eros*, p. 51.
5. Pateric, Ed. Episcopiei de Alba Iulia, 1993, p. 209.

În Vechiul Testament, legea interzicea imaginile, pentru ca acestea să nu pună în pericol puritatea cultului lui Dumnezeu. Cel nevăzut. Era îngăduită doar arta ornamentală a formelor geometrice care traduceau sentimentul de mărginitul. Doar îngerii erau acceptați ca să fie reprezentați, și aceștia doar în virtutea lor de mesageri divini, căci ei erau cei care făceau cunoscută voia lui Dumnezeu.

Ca slujitori, îngerii pendulau între cele două realități, deseori întrupându-se pentru a putea transmite mesajul divin. Astfel ei erau tot ceea ce oamenii puteau zări în legătura cu Dumnezeu. Chiar Dumnezeu poruncește reprezentarea sculptată a îngerilor (Ieșire 25, 18), astfel îi găsim prezenți pe capacul Chivotului (Ieșire 25, 18) și în țesăturile covoarelor din Cortul Sfânt (Ieșire 26, 1, 31). Aici ei nu îndeplinesc o funcție artistică, ci funcția de liturghisitori, de slujitori.

Înainte de Întrupare, din teama de idolatrie, orice expresie a creșterii se mărginește la cerșirea în vederea venirii în lume a lui Hristos „Care este icoana (chipul — n.n.) lui Dumnezeu” (II Cor. 4, 4).

Această limitare pusă omului în exprimarea simbolică a Divinului se datorează din vechime nu erau suficient de pregătite pentru a putea accepta și înțelege toate adevărurile divine. Descoperirea dumnezeiască s-a făcut treptat, astfel că în Vechiul Testa-

ment oamenilor li se cerea o respectare a legilor mai mult formală, fără o participare internă. Ei erau în permanență înclinați să atribuie idolului calitățile unui semi-zeu, având credința că acea reprezentare din aur, argint sau lemn, făcută de mâini omenești îi poate ajuta.

Este elocvent pasajul biblic redat în cartea Facere 31, 19—30, în care se povestește cum Rahila, soția lui Iacov, a furat idolii tatălui său. Aceștia aveau dimensiuni mici, căci ea i-a ascuns sub samarul cămilei. Deși Laban era bogat și-și putea face alții, el i-a vrut înapoi pe aceia, căci numai pe ei îi considera dumnezei (Fac. 31, 30). Această concepție veche redă ideea că idolul cuprinde în sine pe zeu.

Icoana este cu totul diferită de idol, căci ea nu închide nimic în ea, astfel că nu obiectul este cinstit, ci „Frumusețea pe care icoana, prin asemănare, o transmite în mod tainic” (P. Evdokimov, Arta icoanei, Meridiane, 1992, p. 20).

Prin termenul de icoană se înțelege „imagine sacră, în două dimensiuni, care reprezintă pe Iisus Hristos, pe Maica Domnului sau un sfânt, cu puțință de zugrăvit datorită trupului pe care l-au avut „Căroră Li se aduce închinare și cinstire, după principiul: cinstirea dată icoanei trece la cel zugrăvit pe icoană” (Pr. Prof. Dr. Ion Bria, Dicționar de Teologie Ortodoxă, București, 1994, p. 195).

Cuvântul icoană vine de la grecescul *eikon* și latinescul *imago* și se traduce prin chip, imagine, repre-

ICOANA ORTODOXĂ

zentare. Are sensul de chip, imagine a lui Dumnezeu (I Cor. 11, 7; II Cor. 4, 4; Col. 1, 15), a omului (Rom. 1, 23), a Fiului (Rom. 8, 29); e întâlnit și cu sensul de copie, reproducere, replică (I Cor. 15, 49). Chiar cuvântul de „icoană” înlătură orice aplicare și subliniază deosebirea de natură dintre imagine și prototipul ei, făcându-se o distincție clară între reprezentarea icoanei și ceea ce e reprezentat pe ea.

Într-un sens funcțional, ea nu este un

ornament. Principalul ei rol este acela de a face posibilă comunicarea vizuală a realității transcendente divine, manifestată în timp și spațiu. Din această cauză la nivelul mesajului transmis și al conținutului ei, ea se diferențiază de un tablou sau o reprezentare figurativă.

Icoana este un simbol liturgic, care reprezintă o participare la cereș. Acest simbol restabilește comuniunea. Gestul unui credincios de a se închina este unul de caracter anamnetic, ce la nivel ges-

tual reiterează Patima de pe Cruce a lui Iisus Hristos. Icoana ca simbol primește o valoare anume și exprimă o realitate. Fiind prezentă în cultul Bisericii ea participă la viața religioasă, având un limbaj toți cei care vin la biserică. Simbolismul ei este mult mai puternic decât realitatea puteră, pentru că reprezintă o realitate spirituală. Temeiul teologic al pictării icoanei sau a reprezentării simbolice îl reprezintă realitatea Întrupării Fiului lui Dumnezeu. „Și Cuvântul trup S-a făcut” (In. 1, 14). Icoana ne apare ca o consecință a Întrupării, căci Hristos a venit în lume, în istorie la modul cel mai concret. Prin actul Întrupării umanitatea lui Hristos devine icoană a lui Dumnezeu cel necuprins, așa cum prin analogie putem spune că Adam este chipul lui Hristos (Rom. 5, 14).

Sf. Ap. Pavel a formulat fundamentul hristologic al icoanei: „Hristos este chipul Dumnezeului cel nevăzut” (Col. 1, 15). Umanitatea lui Hristos cuprinde în ea chipul Dumnezeului nevăzut. Hristos a fost Dumnezeu adevărat și Om adevărat, ceea ce ne conduce la afirmația că atunci când vizualizăm icoana lui Iisus, percepem integral imaginea Persoanei lui Hristos, a Dumnezeului-Om.

Nu se adoră o icoană în mod idolatru, atribuindu-i se calități de „dumnezeu”. Nu temeiul substanțial, material stă la baza cultului icoanelor, ci temeiul asemănării chipului reprezentat cu persoana al cărei nume trebuie indicat pe icoană.

Reprezentarea chipului și numele înscris pe icoană sunt simboluri ce trimit la o realitate mult mai vastă, decât ceea ce este reprezentat pe ea. Am putea spune, că icoana este ca și un cuvânt cheie, care atunci când îl pronunți sau îl citești, declanșează un întreg proces de reamintire a unei mari cantități de informații, care a fost sintetizată în acel cuvânt sau concept.

În istoria Bisericii, mai ales în domeniul misiunii, catehizării, icoanele au avut un rol decisiv. Icoana are mai multe funcții: didactică, iconografia fiind soteriologică, catehizarea celor neînvațați, căci ceea ce cuvântul spune, imaginea ne arată în tăcere. Are o funcție contemplativă, deoarece ea sugerează și atrage spiritul spre o lume transfigurată; și o funcție de mijlocire, pentru că împărtășește puterea nevăzută a sfințeniei celui pictat. Pictura trebuie să surprindă transcendentul și nu imanentul, de aceea se lasă la o parte orice artificii optice, perspectiva, profunzimea, jocul clar-obscur, tocmai pentru a reda esența în fața divinității, care este refuzat pentru a nu atrage atenția spre el. În icoană îngerii și sfinții nu sunt puși într-un decor anume și nu sunt redați ca ceilalți oameni. Redarea lor păstrează un stil specific, care transmite un mesaj foarte precis: printr-o viață dusă în sfințenie ei au ajuns la îndumnezeire, de aceea chipurile lor sunt transfigurate.

Niciodată o icoană nu poate fi înțeleasă făcând abstracție de persoana reprezentată pe ea. Mai mult decât atât ele sunt integrate în cultul divin, unde nu au rolul unor obiecte estetice folosite pentru înfrumusețare. Prezența lor este înălțată și în casele credincioșilor, care le așează în locul cel mai important, de unde domină camera.

În casele țărănilor sunt întâlnite în „camera din față” orientate spre răsărit. Această cameră este tot timpul curată, căci în ea se petrec cele mai importante evenimente din viața familiei țărănești: aici sunt primiți colindătorii de Crăciun, preotul la Bobotează și tot aici are loc masa pascală. Icoana este o prezență care amintește oamenilor de Dumnezeu, călăuzindu-le privirile spre cele înalte. În momentele de rugăciune credincioșii văd prin ea ca printr-o „ferestră deschisă” către Dumnezeu (P. Evdokimov). Icoana este un mijloc pe care omul îl folosește în contemplarea rugăciunii pentru a putea „trece” în lumea spirituală și nu se oprește decât la conținutul viu pe care îl traduce.

Prin prezența ei tăcută, icoana ni se adresează personal pentru a ne atenționa că trebuie să ne gândim la Dumnezeu. Făcând o călătorie în Grecia, primul loc unde am coborât din tren a fost gara din Tesalonica. O gară nu prea mare dar foarte aglomerată, în care starea de haos era mărită și de numărul mare de tarabe pe care se vând suveniruri.

Trecând prin acest loc zgomotos, în care privirea îmi alerga dintr-o parte în alta, neputându-mi găsi odih-

(Continuare în pag. a 6-a)

VASILE S. MUNTEAN,
Ciclu de St. Aprofundate

(Urmare din pag. 1)

și ne încredințăm că nu vom muri, ci doar prin moarte „vom trece la viață” (Ioan 5, 24) pentru a împărăți cu Hristos cel înviat.

Toate darurile cele sfinte și creștine le-a descoperit nouă Tatăl prin Învierea din morți a Fiului Său Cel Întrupat și ne-a chemat pe toți la împărtășirea din lumina cea neînserată a Împărăției lui Hristos.

În Simbolul Credinței mărturisim de fiecare dată faptul că Mântuitorul Iisus Hristos „a înviat a treia zi după Scripturi”. Cu alte cuvinte, mărturisim faptul că moartea și Învierea Sa au fost hotărâte în planul veșnic al lui Dumnezeu de mântuire a neamului omenească și ele s-au împlinit întocmai așa cum au fost ele prezise de Scripturile Vechiului Testament.

Mântuitorul Hristos însuși, chiar din timpul vieții sale, le-a spus ucenicilor Săi și celor care-l ascultau, de mai multe ori, că: „Fiul Omului trebuie să pătimizească multe și să fie defăimat de bătrâni, de arhierei și de cărturari și să fie omorât, iar după trei zile să învieze” (Marcu 8, 31). Ba mai mult, după moartea Sa pe cruce și întruparea Sa, fariseii s-au dus la Pilat cerându-i să pună pază la ușa mormântului, pentru că spuneau ei: „Acela a zis fiind încă în viață: După trei zile voi scula” (Matei 27, 63).

Și într-adevăr această proorocie a Mântuitorului s-a împlinit desăvârșit, înviind din morți a treia zi, adică în prima zi a săptămâ-

mâinii iudaice, adică duminica.

De atunci Biserica Creștină prăznuiește ca zi de odihnă și de închinare Duminică, ziua în care s-a petrecut cel mai mare eveniment din istoria mântuirii: Învierea lui Hristos din morți.

Duminica a fost numită „ziua Domnului” (dies Domini), devenind ziua de sărbătoare săptămânală a Apostolilor și a primilor creștini. Avem numeroase și trainice temeuri în Sf. Scriptură pentru acest lucru. Astfel toți sfinții evangheliști mărturisesc într-un glas că Mântuitorul Iisus Hristos a înviat din mormânt, în „ziua întâia a săptămânii” (Mat. 28, 1; Marcu 16, 1—2; Luca 24, 1; Ioan 20, 1) adică duminica. Importanța acestui eveniment este atât de mare și de coplesitoare încât Sf. Apostol Pavel ne încredințează: „Și dacă Hristos n-a înviat, zadarnică este a tuturor propovăduirea noastră, zadarnică și credința voastră” (I. Cor. 15, 14).

Duminica este apoi prima zi a creației în care Dumnezeu „a făcut cerul și pământul” (Facere 1, 1) despărțind în întineric, aducând totul dintru neființă întru ființă.

Tot în ziua Duminicii a avut loc și Pogorârea Sf. Duh peste Sf. apostoli ai Domnului, întemeindu-se astfel în chip văzut Biserica Creștină (Fapte 2, 1).

În această zi a duminicii, primii creștini săvârșeau Sf. euharistie, adică Sf. Liturghie în care se împărțea-

șeau cu Trupul și Sângele Domnului așa cum facem și noi astăzi.

În cartea Faptele Apostolilor ni se istoricește faptul că Sf. Ap. Pavel a rămas în localitatea Troa (Troada) șapte zile iar în ziua întâia a săptămânii (duminica) s-a săvârșit împreună cu creștinii de acolo „să frângă pâinea” (Fapte 20, 7) adică să săvârșească liturghia.

La fel tot Sf. Pavel îi îndeamnă pe credincioșii din Corint, referitor la strângerea de ajutoare pentru frați, ca aceasta să fie făcută „în ziua întâia a săptămânii” (I. Cor. 16, 2) adică tot în ziua duminicii.

Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan, cel care a scris cartea Apocalipsei, ne spune: că a fost în duh „în zi de duminică” și că a primit descoperirea pe care a așternut-o în scris în această carte (Apoc. 1, 10).

Sf. Iustin Martirul și Filozoful trăitor în veacul al doilea după Hristos spune: „Duminica ne adunăm cu toții, pentru că este ziua în care Dumnezeu a preschimbat întinericul și materia și a creat lumea, și pentru că în această zi Mântuitorul nostru a înviat din morți” (Apologia, 65—67).

Iată câteva din temeiurile pentru care noi creștinii serbăm ca zi de odihnă, de închinare și de rugăciune ziua duminicii, care este ziua Domnului.

Duminica este zi de sărbătoare în care prăznuim de fiecare dată Învierea Domnului. Ea este ziua de

bucurie, de înălțare duhovnicească și de lumină pe care a vestit-o mai înainte proorocul și psalmistul David zicând: „Aceasta este ziua pe care „făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într-nsa” (Ps. 117, 24).

Să respectăm deci cum se cuvine ziua Domnului, ziua duminicii, prin reținerea noastră de la orice lucru, prin participarea noastră la Sf. Liturghie în biserică, prin citirea de cărți folositoare și mai ales prin faptele bune față de semenii noștri pe care să le săvârșim în această zi.

Să ne ferim de cei care răstălmăcesc Scripturile și rătăcind de la adevăr nu respectă ziua duminicii așa cum a făcut Biserica lui Hristos încă de la început și să rămânem în credința noastră ortodoxă a moșilor și strămoșilor noștri.

Să ne ferim și de cei ce caută să ne dezbină între noi și să ne rupă de la staulul Bisericii lui Hristos „cea una, sfântă, sobornicească și apostolească” deoarece după cuvântul Sf. Ap. Pavel: „unii ca aceștia sunt apostoli mincinoși, lucrători vicleni care iau chip de apostoli ai lui Hristos” (II. Cor. 11, 13).

Luminați de razele binefăcătoare ale învierii Mântuitorului Hristos, prăznuim în acest an jubiliar: „Paștile cele frumoașe, Paștile Domnului, Paștile cele de taină, Paștile cele precinstite, Paștile cele fără prihană, Paștile credincioșilor” și ne îmbrăcăm în lumina lui Hris-

tos, Cel ce a biruit moartea și păcatul prin Patima Sa cea preacurată.

O, Paștile cele mari și preasfințite, Hristoașe!

O, înțelepciunea și Cuvântul și Puterea lui Dumnezeu! Dă-ne nouă să ne împărtășim cu Tine, mai adevărat în ziua cea neînserată a împărăției Tale”, cântăm și noi cu Biserica în această noapte aleasă și sfântă și dorim ca Hristos cel înviat să rămână de-a pururi cu noi și să-l primim cât mai des în sufletele noastre sub chipul sfintei Împărășanii.

Să prăznuim așa cum se cuvine aceste Sfinte zile ale Paștilor după toată tradiția noastră creștinească și românească.

Să înălțăm un gând curat de rugăciune către Hristos cel înviat din morți pentru neamul nostru românesc și pentru toți fiii acestuia aflați dincolo de hotarele țării. Să fim buni și cu dragoste față de aproapele nostru și mai ales față de cei bolnavi, de cei singuri, de cei aflați în suferință și încercări. Să le stăm în ajutor, să-i mângăiem, să le ducem și lor vestea cea mare a Învierii lui Iisus.

Să ne înmulțim rugăciunea, fapta cea bună și cercetarea sfintei biserici în aceste și să dovedim prin faptele noastre că suntem următorii ai lui Hristos și fii ai Învierii.

HRISTOS A ÎNVIAT!

Sfânta Liturghie și ierarhia bisericească

În întreaga perioadă patristică, Părinții și teologii n-au încercat să definească Biserica. Nu doar pentru că n-au simțit nevoia, căci ea li se împărțea, ci și pentru că Biserica este o realitate în care se face experiența vieții în Hristos și în misterul căreia ești inițiat nu prin concepte, ci prin Sfintele Taine.

Teologia catolică s-a grăbit să afirme că realitatea Bisericii se consumă între sfârșitul vieții pământești al lui Hristos și a doua Sa venire la Parusie. Sfinții Părinți au învățat că Bise-

rica preexista întrupării Mântuitorului: ea exista în planul din veci al lui Dumnezeu privind mântuirea neamului omenesc. Și, în același timp, Biserica va rămâne și după a doua venire a Domnului, ea se va împlini în Împărăția lui Dumnezeu.

1. Biserica se revelează ca realitate a Trupului lui Hristos, lucrătoare în istorie, dar orientată spre împlinire eshatologică, în Dumnezeiasca Euharistie. Biserica se re-„prezintă” iconic în Sfânta Euharistie: prin cea din urmă, Împărăția lui Dumnezeu devine o

„prezență” în cea dintâi. Această taină a Bisericii i se descoperă credinciosului într-un mod particular în Dumnezeiasca Împărtașanie. Biserica este simbolizată de Taine, ar zice Sf. Nicolae Cabasila. Dintre Taine, cea care reprezintă mai fidel realitatea Bisericii este Sf. Euharistie. Este ceea ce afirmă, într-o exprimare oarecum monistică — deși nimeni nu și-a permis să-i aducă o astfel de acuzație! — același Sfânt Părinte Nicolae Cabasila, atunci când zicea: „Dacă cineva ar vrea să vadă Biserica lui Hristos... nu va putea vedea altceva decât singur Trupul Domnului... De aceea, nu e deloc nepotrivit ca Biserica să fie semnificată aici jos de către Sfintele Taine”. După același Părinte, între Biserica și Euharistie există nu o „analogie de asemănare”, ci o „identitate de realitate”. Biserica se transfigurează în Euharistie și Euharistia e icoană a Bisericii.

Aceste afirmații nu sunt doar liturgico-dogmatice, ci și eclesiologice și eshatologice. Biserica este o realitate complexă și în Euharistie se descoperă ceea ce este și ceea ce ea va fi. Pe lângă altele, Biserica presupune și ierarhie sau structură, iar Euharistia ne descoperă continuitatea între „ierarhia bisericească” și „ierarhia cerească”. Biserica a fost definită de către *Confessio Augusta* drept „comunitate de credință și de inimă”. Dar ar fi prea puțin să fie numai atât.

2. Dacă în Biserica n-ar trebui să existe ierarhie, nici structură, acestea nu și-ar găsi rostul nici în Împărăția lui Dumnezeu. Uniformitatea dezintegrează ar deveni astfel marea prăpastie a neantului unei vieți viitoare lipsite de conștiință, de particularități personale și de multitudinea și varietatea de daruri pe care Duhul Sfânt le împarte și le actualizează în oameni nu doar în lumea aceasta, ci și în cea viitoare.

Învățătura de credință ortodoxă e explicită în ceea ce privește respectarea

rea integrității persoanei în viața viitoare. Mai mult, Împărăția lui Dumnezeu se descoperă ca o alteritate de relații personale. Căci Duhul Sfânt suscită în oameni o varietate de daruri și misiuni, ceea ce vrea să însemne că atât Împărăția Cerurilor, cât și realitatea ei istorică, Biserica, sunt „structurate”, au o ierarhie: de daruri, de misiuni, de slujiri. Apostolii Domnului nu semănau unul cu celălalt. Iar creștinii primelor comunități aveau în Biserica diverse slujiri: unii erau apostoli, alții învățători, alții cu darul tâlcuirii limbilor etc. (cfr. I Cor. 12, 8—11).

3. Biserica nu înseamnă uniformitate, ci comuniune în Hristos a tuturor celor ce au fost botezați în numele Sfintei Treimi. Harul botezului este același, căci același este Duhul Sfânt, dar el rodește diferit în cei ce-l primesc. Acest har realizează comuniunea poporului lui Dumnezeu, avându-L pe Hristos în centru, înconjurat de Apostoli. Este unitatea organică, după modelul trupului (cfr. I Cor. 12, 12) sau al viței (cfr. In. 15, 5), care nu împiedică varietatea și multiplicitatea funcțională a întregului.

4. Dumnezeiasca Liturghie reflectă cel mai fidel această realitate a lucrărilor sau darurilor în unitatea Duhului. Doar veridicitatea acestei „re-prezentări” fește Biserica de „hristoșii mincinoși” (Mt. 24, 24; Mc. 13, 22), care se vor arăta la sfârșit, în vremurile de pe urmă. Cei ce sunt într-adevăr credincioși și cei ce sunt într-adevăr apostoli se întâlnesc euharistic cu Hristos cel adevărat și împreună devin icoană veridică a Împărăției lui Dumnezeu. Funcțiunea lor are rosturi eshatologice, dar se întemeiază pe Sfânta Euharistie. De aceea, treptele hirotoniei sacramentale — ca elemente structurale de bază — se celebrează în interiorul Sfintei Liturghii. Laicii înșiși nu sunt niște „ne-hirotoniți”: prin botez și mirungere, ei devin membri cu drepturi depline și cu îndatoririle ce decurg față de comunitatea eclesială. Or, aceste două

(Continuare în pag. a 6-a)

Protos. IUVENALIE IONAȘCU

Mănăstirea Marea Lavră

(Urmare din pag. a 3-a)

De la mijlocul secolului al XI-lea și până în secolul al XIV-lea, Marea Lavră a avut aproape un număr constant de 700 de călugări, însă, datorită incursiunilor piratilor, a altor greutăți, Marea Lavră s-a reîntors pe la începutul secolului al XV-lea la viața idioritmă.

Idioritmia apare și ca o reacție la extrema isihastă de la sfârșitul secolului al XIV-lea, cât și ca urmare a dorinței unora de înăvuiere, după cum remarcă părintele profesor Teodor Bodo-

gae. Aceasta ducând la o anumită relaxare morală, viața duhovnicească se re-trage acum în chilii, peșteri, schituri iar mănăstirea se golește.

Trimis de patriarhul ecumenic Ieremia al II-lea, patriarhul Silvestru al Alexandriei, în septembrie 1574, în urma unei întruniri cu toți superiorii Athosului, printr-un Tipicon, restabilește în Marea Lavră ordinea comunitară.

Declinul însă a continuat până în secolul al XVII-lea, când patriarhul Dionisios al II-lea, repune Lavra

în toate drepturile ei inițiale, în 1774 patriarhul Paisios II întărind acest lucru.

Pe lângă dreptul de stăpânire asupra insulei Sfântul Eustratios, acordat de împăratul Vasile al II-lea Bulgaroctonul (976—1025), Marea Lavră avea numeroase metoace în insula Lemnos, în regiunea Calamaria de lângă Tesalonica, în insula Thasos etc. De fapt, toți principii din bazinul Danubian, țării Rusiei etc., au făcut mari atenții Marii Lavre.

Între aceștia, evident că au excelat domniitorii români. Potrivit lui Gavriil Protol, biograful patriarhului Nifon al II-lea al Constantinopolului, domnitorul Neagoe Basarab nu numai că a hotărât să dea o dare anuală către Marea Lavră, dar a și refăcut Katholikonul, dăruind și valoroase vase liturgice din aur și din argint.

Katholikonul a fost pictat dintr-o donație a domnitorului Vlad Vodă Vintilă (1532—1535), acest domnitor chiar fiind pictat în interior în stare de rugăciune.

În anul 1682 domnitorul Șerban Cantacuzino a închinat Mănăstirea Cotroceni cu moșiile ei întregi comunității athonite, deci și Marii Lavre.

În anul 1691, Sfântul mărtir Constantin Brâncoveanu aduce capul Sfântului Mihail al Sinadelor în Țara Românească pentru alungarea lăcustelor.

Același lucru l-a făcut în prima jumătate a secolului al XVIII-lea și Nicolae Mavrocordat, de fiecare dată monahii lavrioți, plecând cu importante danii, domniitorii români înveșnicindu-și astfel și dincolo de hotarele patriei dragostea lor față de ortodoxie.

În ceea ce privește patrimoniul acestei mănăstiri, el este catalogat a fi cel mai celebru din întreg Athosul. Aici se pot vedea pe lângă multe manuscrise și cărți de valoare și aproximativ 60 de cărți tipărite în Țara Românească, cele două Evanghelii și Liturghierul donate de Matei Basarab fiind deosebite, aici păstrându-se coroana împărătească a lui Nichifor Focas, nenumărate sfinte moaște, icoana Cucuzelița etc.

În Marea Lavră a trăit în secolul al XII-lea vestitul cântăreț bisericesc Ioan Cucuzel, astăzi canonizat.

Tot aici a trăit și Sfântul Nicodim Aghioritul (+1806), care împreună cu Sfântul Macarie al Corintului au întocmit Filocalia, publicată la Veneția în 1782.

Doar țara-i veșnicia,

iar omul - numai clipa;

Iubite Nicolae-Radu-Pantelimon Halippa
Ne-ați fost mereu în mijloc, drept frate și părinte,
Aici, cu noi alături, aeeva, pe pământ,
Drept sprijin și-ndrumare, statornică-fierbinte,
Întru-ntregirea ȚARII, străbunul țel, preasfânt.

Ne deprinsesem să vă simțim în viață,
Tot umăr lângă umăr, de drag, în fruntea noastră,
În dezlegarea sorții ISTORIEI, prin cerea-ălăstră,
Mereu mai solidari trudind spre zate-abăstră.

Ne deprinsesem să ne-adunăm buchetul
Din flori de colț, în munți, pe cremene și vis,
Cu Dumneavoastră-n mijloc, preabunul și-nțeleptul
Îndrumător și frate, cu sufletul deschis.

Ne deprinsesem cu norocul bucuriei
De-a fi al nostru și de-a crede că-i firesc
S-avem și-n viața noastră, dovada trăiniciei
În fiecare STĂLP din Neamul Românesc.

Ne deprinsesem... dar... deși se schimbă garda
Mereu, în Veșnicia acestui Neam STĂPÂN,
Veți tot rămâne far, și simbol-nalt, în soarta
Pe care și-o zidește Întregul Neam Român.

Rămâneți Drag PRIETEN, prin noi și prin urmași
O splendidă verigă în lanțul VEȘNICIEI,
Acestei ȚARI ROTUNDE, CREȘTINE, de părtași
Ai CULTULUI DREPTĂȚII ÎN FAȚA ROMÂNIEI.

Lăsând țărânei trupul cuprins de slăbiciuni,
Ne vom păstra de-a pururi credința tutelară
Că cea mai-naltă și, mai sfântă-ntre minuni,
E chiar DUMNEZEIREA DIN DRAGOSTEA DE ȚARĂ.

Acesta-i Legământul Român, Etern, Firesc,
Ce vi-l închină NEAMUL din care-ați răsărit,
Să străluciți prin vremuri, cât GRAIUL ROMÂNESC
Va dăinuie în lume: 'NALT-FĂRĂ DE SFĂRȘIT.

În veci, s-aveți Cuvântul drept STEAG, precum îl știu,
Și amintirea-flacăra nestinsă printre noi,
Iar inimile noastre vă vor păstra tot viu,
Cu însăși ȚARA-NTREAGĂ, și-n vremea de apoi...

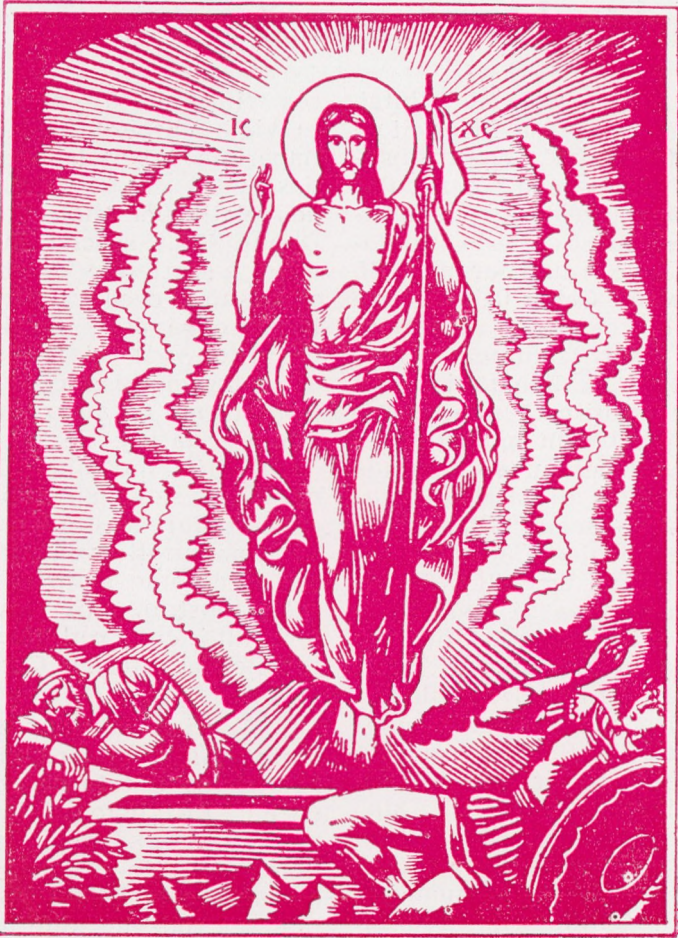
Cu suflet de Legendă din vătra strămoșească
Ce vă întoarceți de-azi la matca de-nceput,
Să-mbrățișați VECIA și ȚARA ROMÂNESCĂ
Precum le știu străbunii: ROTUNDE ca un scut.

În veci, s-aveți țărâna-ușoară pe sicriu,
Iar peste ȚARA-NTREAGĂ să vă plutească-aripa,
Că-n veci, ne veți rămâne, exemplu-drag și viu
Iubite NICOLAE-RADU-PANTELIMON HALIPPA;

Doar ȚARA-I VEȘNICIA, iar omul-numai clipa.

TOMA ISTRATI

Versuri scrise la Cernica
în 17 februarie 1998

Icoana Ortodoxă

(Urmare din pag. a 4-a)

na, atenția mi-a fost atrasă de o icoană cu Maica Domnului ținând în brațe pe pruncul Iisus. Era o prezentă tăcută pe care nu o puteai ignora.

Eram atât de curios să aflu ce caută această icoană în acel loc, așa încât m-am apropiat de ea. Atunci am zărit în spatele ei o ușă întredeschisă, prin care se vedea interiorul unei capele. Atunci am înțeles rostul acelei icoane. Ea era o chemare la rugăciune, adresată tuturor oamenilor ce treceau prin acel loc, deci și mie personal. M-am gândit repede la evenimentele din ultimele două zile și mi-am dat seama, că am fost mult prea ocupat cu organizarea călătoriei și un lucru important l-am omis.

Îmi propusesem să merg într-un pelerinaj, dar am uitat să-l rog pe Dumnezeu să-mi călăuzească pașii.

Dar iată că într-un moment și loc neașteptat pentru mine, Hristos stă tăcut în brațele Fecioarei Maria și mă privește cu ochii plini de iubire. Iar în aglomerația gării și în haosul gândurilor mele Fecioara Maria îmi arată calea, îndreptându-și mâna spre Fiul său, spre Cel Care a spus: „Eu sunt Calea, Adevărul și Viața”.

Icoana nu are o realitate proprie, dar ea săvârșește o întâlnire în rugăciune, fără să localizeze această comuniune în icoană ca obiect material. Nu e decât o bucată de lemn, care nu poate închide în ea însăși nimic. Valoarea ei vine din faptul că, prin asemănare, ea participă la descoperirea unei realități transcendente, astfel că, primește o valoare teofanică. Pentru că nu poate închide nimic în sine, ea este asemenea unei oglinzi care reflectă o imagine.

Sfintele și mântuitoarele Patimi

(Urmare din pag. 1)

se, cuprinzătoare, care să le facă accesibile și ușor de mărturisit și mai ales... de împlinit.

Acesta este de fapt scopul Revelației: cunoașterea și împlinirea sau trăirea adevărului mântuitor, a adevărului evanghelic.

Lucrul acesta, în schimb, nu este ușor de realizat. Avem nevoie de ajutorul Dumnezeuiesc și de asistența Duhului Sfânt.

Intrucât Dumnezeu voiește „ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină”, El dă tuturor, în dar, acest ajutor. Îl primim sub forma harului divin, energie dumnezeiască necreată, care ni se împărtășește prin Sfintele Taine.

Cel care a deslușit, în baza unei mistice trăiri personale, sensul și înțelesul acestei energii sau puteri, care se coboară de la Părintele ceresc, a fost Sfântul Grigorie Palama, a cărui pomenire a fost rânduită în cea de a doua Duminică a Sfântului și marelui Post.

Primitori ai adevărului și întăriți spre înțelegerea și trăirea lui prin harul divin, Mântuitorul Hristos ne îndeamnă să-I urmăm și să ne asumăm lupta cu păcatul precum El însuși și-a asumat-o. De aceea, ne adresează chemarea: „Cel ce vrea să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-mi urmeze Mie”. Duminica a III-a din Post este Duminica Crucii, și ea ni se înfățișează ca un imbold de a parcurge și cea de a doua și cea mai grea parte a Postului, încordându-ne voința și stăruind în rugăciune și înfrunare, bineștiind că vom putea dobândi cununa numai prin trezvie și lepădare de sine.

Deși împovărați de greutatea suferințelor și încercărilor vieții, nu trebuie să ne descurajăm și mai ales

nu trebuie să renunțăm ci, pas cu pas, ca și cum am urca pe o scară către cer, să pășim și să ne silim a călca pe fiecare treaptă a nevoinei, spre a ajunge acolo unde ne așteaptă răsplata binemeritată. Duminica a IV-a din Post, a Sfântului Ioan Scărarul ne întărește în năzuința noastră spre cele înalte, ceea ce înseamnă eliberare de patimi și grijă susținută spre a ne infrumuseța chipul launtric prin podoaba virtuților.

Pentru că exemplul personal are valoare decisivă în stimularea voinței spre săvârșirea binelui, în cea de a V-a Duminică a Postului, Biserica ne pune în față icoana unei ființe umane care după ce s-a întinat cu desfrâu, s-a înălțat, prin asceză, pe treapta cea mai înaltă a sfințeniei. Este vorba de sfânta Maria Egipțeanca, a cărei zguduitoare pildă de pocăință ne este relatată într-o carte scrisă de Sfântul Sofronie al Ierusalimului.

Cu cea de a VI-a Duminică a Postului (Duminica Floriilor) intrăm în ultima și cea mai importantă săptămână a Postului, care este închinată sfințelor și mântuitoarelor Patimi. Rânduilele tipiconale specifice acestei săptămâni ne prilejuiesc rememorarea dramaticelor evenimente care s-au derulat la Ierusalim, în vremea procuratorului Ponțiu Pilat. Mai mult decât o rememorare, este vorba de o participare a noastră, în duhul, la toate suferințele, batjocura și chinurile la care a fost supus Hristos Mântuitorul.

În această succesiune temporală parcurgem an de an perioada de dinaintea Praznicului Paștilor. Este prilejul de a ne mărturisii păcatele și de a ne pregăti spre a întâmpina, cu cuget și simțiri innoite, Învierea, pe care și îngerii o laudă în ceruri, iar noi, pe pământ o cinștim și o mărim.

Asociațiunea ASTRA, în paginile Istoriei României — TRANSILVANIA

În ziua de 19 ianuarie 2000, au fost lansate, la Cercul Militar din Sibiu, cele două volume intitulate: Istoria României — TRANSILVANIA, lucrare monumentală și absolut necesară, la care și-au adus contribuția și doi reputați istorici sibieni: acad. Mircea Păcurariu și prof. univ. dr. Mihai Racovițan.

În cele 2814 pagini ale lucrării, numele Asociațiunii ASTRA este menționat de nenumărate ori; nu voi prezenta toate aspectele acestei prestigioase instituții culturale a românilor din Transilvania, ci doresc, cu această ocazie, să aduc la cunoștința cititorilor, doar câteva momente.

Cititorul poate constata cu plăcere, că la pagina 1159 din volumul I, se arată faptul că: „În seria societăților culturale de importanță generală Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român, cunoscută sub numele de ASTRA, a fost prima instituție culturală centrală a românilor din Transilvania”, iar mai departe continuă: „Începuturile ASTREI sunt, după cum era de așteptat în mediul în care a apărut,

foarte modeste: 212 membri luați la un loc și un capital de 5600 fl., în 1861. Cu toate acestea, încă din 1862, când ASTRA se lansează spectaculos cu o mare expoziție la Brașov, când la adunarea generală vin 800 de intelectuali din toate părțile Transilvaniei precum și personalități din România, numărul membrilor se ridică dintr-o dată la 745, iar fondul său la 20.000 fl.”.

Un mijloc foarte eficace „cu care lucrează ASTRA este congresul ei, anual, care se ține de obicei în centre din astfel de regiuni ale țării”, pentru ca, la pag. 217 (vol. II), să se accentueze: „Incontestabil, ASTRA a reprezentat în perioada dualismului cea mai importantă societate culturală a românilor din Transilvania, ea fiind coordonatoare a progresului cultural până la primul război mondial”.

Aportul ASTREI la promovarea științelor tehnice ocupă un spațiu mare în monumentală lucrare. În cadrul ASTREI, George Ba-

(Continuare în pag. a 8-a)

St. MUNTEANU-Săcele, Desp. Central ASTRA-Sibiu

Sfânta Liturghie

(Urmare din pag. a 5-a)

Sfinte Taine se administruau, în vechime, în interiorul Sfintei Liturghii, ca și hirotoniile, și nici azi nu pot fi gândite separat de Euharistie.

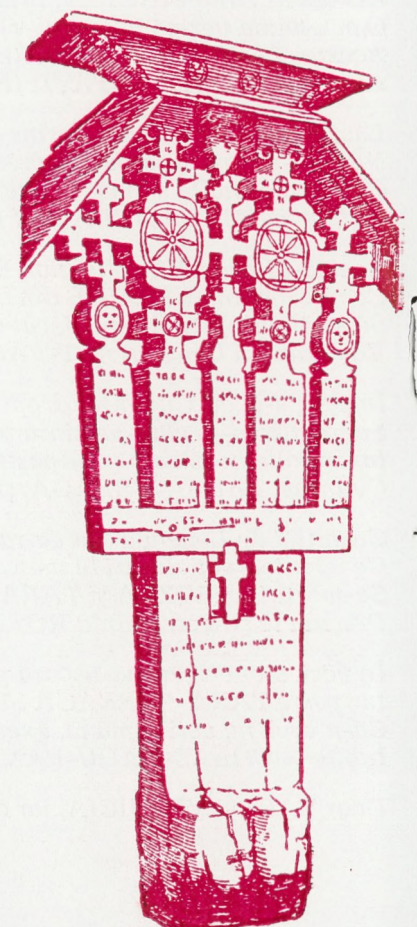
Instituirea în celelalte slujiri în Biserică se numește hirotesie, înseamnă „punere de o parte” și nu se oficiază în timpul Sfintei Liturghii. Ele au loc de obicei la sfârșitul utreniei (cum se poate vedea pe la mănăstiri); nu comportă slujiri structurale, indispensabile pentru Biserică, ci arată doar mulțimea de daruri ale Duhului Sfânt.

În ce privește hirotoniile, acestea își au izvorul în Hristos, reprezentat iconic în Biserică de către episcop. Toate funcțiunile episcopului sunt orientate spre Euharistie, dar cu atât mai mult hirotoniile. De aceea, Biserica n-a văzut cu ochi buni hirotoniile oficiate la Liturgia Darurilor mai înainte Sfințite, care este o liturghie fără epicleză. Lu-crarea episcopului este centrată spre Sfânta Liturghie și toate celelalte slujiri ale lui izvorăsc de aici. Căci în Liturghie, împreună cu preoții, diaconii și credincioșii se împlinește Biserica. Episcopul este mijlocul sfințirii în Biserică, dar rămâne în Biserică: nu se așează deasupra ei, nici nu o substituie, cum se întâmplă cu instituția papală.

5. De asemenea, în aceeași Sfântă Liturghie, o persoană poate primi o singură treaptă a hirotoniei, actualizând în felul acesta împărăția lui Dumnezeu, ca împlinire a propriei vocații, dar și ca stimulent spre o continuă și neîncetată apropiere de Dumnezeu, ceea ce atrage după sine o dinamică a Bisericii, care devine, în fiecare zi, mai asemănătoare împărăției Cerurilor. Prin comunitatea de credincioși, diaconi, preoți și episcop, Biserica Universală se regăsește integral în Biserica locală, care este parohia. Elementele structurale de

bază ale Bisericii se află într-o interdependență organică și dinamică, mișcate de harul Duhului Sfânt și orientate spre împlinirea eshatologică. Dacă episcopul lipsește fizic, el este prezent în Sfânta Liturghie prin antimis, ca semn al comuniunii cu întreaga Biserică. După cum nu se poate lipsi de episcop, tot așa Biserica nu se poate lipsi nici de credincioși: ei sunt „amin”-ul Bisericii, iar Liturghia fără ei nu-și găsește nici sensul, nici împlinirea.

Biserica nu se poate lipsi de nici unul din elementele structurale de bază, cum nu se poate lipsi de Sfânta Liturghie. Ea se împlinește în Euharistie, căci se realizează în comuniunea dintre credincioși, diaconi, preoți și episcop. Și în Liturghie devine icoană a Împărăției lui Dumnezeu. Când slujește Sfânta Liturghie, Biserica mărturisește despre sine în fața lumii: cum este și cum va fi.

Validitatea Învierii

(Urmare din pag. 1)

Învierea lui Hristos, cu atât mai mult cu cât aceasta este demonstrabilă din punct de vedere istoric?

Bineînțeles că oamenii care cred în Învierea lui Hristos nu se înscriu în aceste două categorii! Dar ei sunt mulți și ne frapază atitudinea lor căci trăim împreună.

Negarea Învierii indică totuși importanța ei crucială în viața omenirii. Mihail Crama o spune mai frumos și semnificativ: „Se va nega Învierea cu violența cu care se neagă lucrurile esențiale”.

Este cel puțin ciudat să constatăm că lucrurile esențiale sunt negate cu vehemență de către o mare parte din oameni. După cum o spune Crama, se înțelege că acesta nu este un accident, ci e un mod de a concepe și a reacționa (istoria și viața noastră abundă în exemple de astfel de negații).

În acest caz însă, negarea accentuează valoarea. Cu cât mai vehementă negarea, cu atât mai mare valoarea, și cu atât mai privilegiată cei ce au crezut: „Fericiți cei ce n-au văzut și au crezut” (Ioan 20, 19) ne spune Mântuitorul, anticipând fenomenul.

Într-adevăr cum spune Sfântul Apostol Pavel, atitudinea celor ce cred pare nebunie pentru cei ce nu cred (I Cor. 1, 20—27), deși același lucru se poate spune și invers și anume că e nebunie sau cel puțin non-sens să vezi și să nu crezi, ori să aplici în mod discriminatoriu anumite criterii pentru lucruri similare.

Negarea Învierii se poate face în mai multe feluri: conștient și deliberat, ca în cazul ateismului comunist de exemplu, conștient dar nedeliberat ca atunci când nu-ți faci un țel din a nega Învierea dar prin felul cum trăiești, de fapt, o negi; inconștient și nedeliberat, ca atunci când nici măcar nu realizezi că modul tău de viață reprezintă o negare a Învierii, ș.a.m.d.

Cert este că negarea Învierii s-a făcut în mod sistematic modul oficial în sistemul comunist, dar tot așa de sistematic, numai că în alt mod, în sistemul capitalist, mai ales în țările avansate tehnologic, unde religia a trecut de la caracterul oficial la cel privat, fiind mai mult sau mai puțin brutal excomunicată de către stat și științe de la centru la periferie, și unde îmbunătățirea vieții de zi cu zi a populației prin cele mai variate comodități pe care

omul și le poate oferi a dus de asemenea la o pierdere a interesului pentru, și implicării omului în religie.

Dar dacă există cei care neagă Învierea lui Hristos, există și cei ce cred în ea, și așa cum spune Sfântul Apostol Pavel, pentru cei ce cred, Învierea este puterea lui Dumnezeu (I Cor. 1, 18).

Când crezi te deschiți, te investești și te legi; îți crezi un mod special de a fi; te botezi într-o ceea ce crezi, te afunzi ca în apa botezului, te abandonezi celui în care crezi și ieși la lumină transfigurată, făptură nouă.

Nu mai ești tu, ci cel în care crezi locuiește în tine (Gal. 2, 20) ca atunci când trupul este spiritualizat de suflet și ridicat la o altă treaptă a existenței sale fizice, în timp ce rămâne realitate fizică, așa cum după Învierea trupul Mântuitorului a fost spiritualizat, ridicat la un alt nivel existențial, nemaisupus legilor comune ale fizicii (intrarea la apostoli prin ușile încuiate, înălțarea cu trupul la cer), dar rămânând totuși trup; „Pipăiți-mă și vedeți că duhul nu are carne și oase precum Mă vedeți pe Mine având”, le zice Iisus ucenicilor săi, confuzi și șocați la apariția Lui după Înviere (Luca 24, 39).

★

Credința în Învierea lui Hristos ne pune deja pe calea Învierii, a mântuirii și ne ancorează în Dumnezeu. Învierea este rădăcina noastră esențială, izvorul vieții; ea este drumul nostru dus-într-o parte de care am uitat; mai mult decât atât, este posibilitatea însăși a drumului; Învierea este ținta și posibilitatea însăși a țintei, este călătorul și însăși posibilitatea lui de a fi.

Toate trei la un loc, treimea cea de o ființă și nedespartită: călătorul, ținta și drumul, sau cum în alți termeni zice Sfântul Ioan Gură de Aur: „Tu ești Cel ce aduci și Cel ce Te aduci, Cel ce primești și Cel ce Te împarți”.

Înainte nu știam. De la Învierea lui Hristos știm. Ne-a trebuit Învierea sa ca să înțelegem că ne ducem de unde venim. Participând la Învierea lui Hristos, înțelegem. Înțelegerea aduce plinătate, iar aceasta se manifestă în bucurie. Aceasta este starea de spirit cu care celebrăm noua noastră condiție și intrarea în pelerinaj.

Hristos a înviat!

Cu adevărat a înviat!

Pan. M. Vizirescu (1903—2000)

— o viață închinată lui Dumnezeu și neamului românesc —

Personalitate marcantă a poeziei religioase românești, Pan. M. Vizirescu a trecut la cele veșnice la 28 ianuarie 2000. Închizându-se liniște și pace duhovnicească o viață profund marcată de vitregiile istoriei ultimului veac românesc. A lăsat în urma sa o valoroasă și vastă operă scrisă, cuprinzând eseistică, cronică literară, poezie, proză și dramaturgie, precum și o activitate culturală prestigioasă la revistele vremii, în cadrul Radio-difuziunii române, de unde a demisionat în ziua de 23 august 1944 la aflarea veștii arestării Mareșalului Antonescu, iar după 1989, concretizată în întâlniri în cadrul Uniunii Scriitorilor, conferințe universitare, lansări de carte, o prezență vie și activă ca director al seriei noi a revistei „Gândirea”, ce și-a reluat apariția în 1992, după interzicerea ei din 1945.

Pan. M. Vizirescu a debutat în 1922 cu o schiță în „Univers Literar” al cărei director era Nicolae Iorga, apoi activitatea a fost continuată printr-o permanentă colaborare la „Bilete de papagal” a lui Tudor Arghezi, o prestigioasă activitate la „Gândirea” lui Nichifor Crainic și la „Revista Fundației Regale”, sub recunoașterea unor personalități ilustre ca Octavian Goga, Nicolae Iorga, Nichifor Crainic, Ioan Al. Brătescu-Voinești, Liviu Rebreanu, Lucian Blaga, Tudor Arghezi, Mihail Dragomirescu.

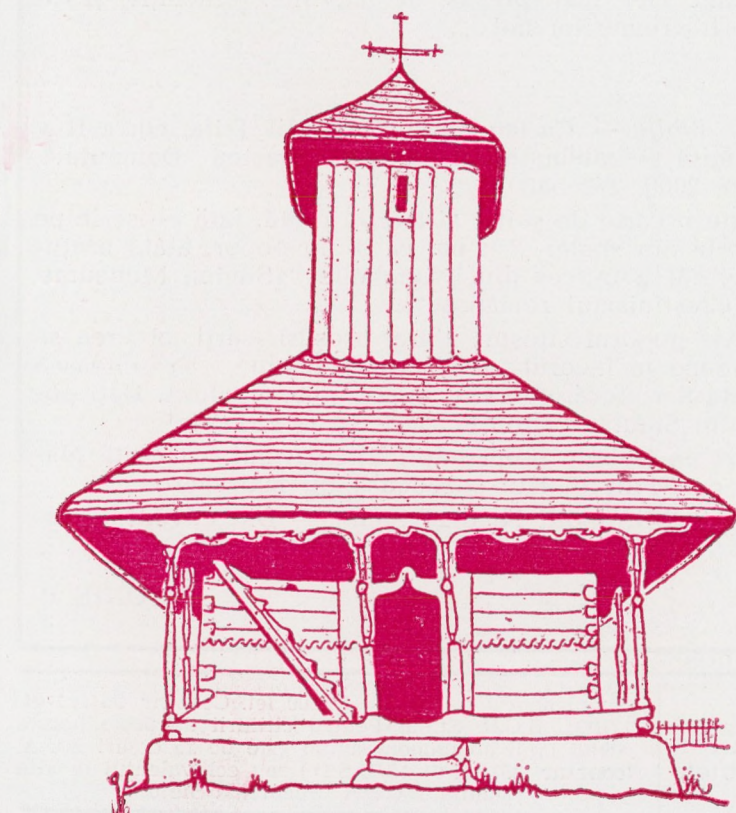
Realizarea unei antologii de poezie religioasă românească, în 1943, însoțită de un lung studiu introductiv, a fost primită elogios de Nichifor Crainic al cărui singur reproș era neglijația de către autor a tipăririi propriilor lucrări. Curând, Editura Cartea Românească avea să primească din partea lui Pan. M. Vizirescu un volum de nuvele, *Vadul Inchipurilor*, cu o prefață de I. Al. Brătescu-Voinești; la fel Editura Bucovina a lui I.E. Torouțiu, un volum de poezii; la cererea Editurii Cugetarea, dl. Vizirescu pregătea un alt volum de proză, iar Liviu Rebreanu, directorul Teatrului Național, îi ceruse piesa *Liga oamenilor cinștiți*, a cărei reprezentare era asigurată.

Însă, un destin, ce se anunța strălucit, a fost frânt, perspectiva unor realizări certe a fost spulberată de urgia comunistă, ce a avut „grijă” ca imediat după procesul generalilor pentru decapitarea armatei române, să înlăture și scriitorii reprezentativi pentru apărarea intereselor țării, suferind o condamnare la închisoare pe viață și confiscarea averii, în „lotul celor 14” scriitori și ziariști reprezentativi pentru apărarea intereselor naționale, alături de Nichifor Crainic, Radu Gyr, Pamfil Șeicaru, Stelian Popescu și alții. Avea să înceapă suferința acelei jumătăți de veac în care, după cum însuși spunea, „neamul meu a trebuit să-și poarte crucea mântuirii”.

Nu va avea, însă, să cunoască chinul și teroarea temnelor comuniste, refugiindu-se în casa părinților din Slatina, transformând pentru 23 de ani podul cu intrare secretă al acelei case, într-un „exil de taină”. Se deschide însă „o altă ușă nevăzută, din ce în ce mai larg deschisă, ce ducea în Împărăția lui Dumnezeu”. „Am trăit fără timp, mărturisirea, dar mângâiat la prasnicele sărbătorești de Sfânta Euharistie primită prin bunătatea duhovnicului”. Penița însă, n-a tăcut, iar Maica Domnului și îngerii și sfinții și-au primit poemele lor, când realitatea trăită se va fi împletit cu viziunea poetică spre liniștea căutată și întărirea credinței.

Pornind de la credința puternică în Dumnezeu, viziunea poetică a transformat realitatea, suferința și însingurarea. Timpul care „mi se opri”, noaptea cu pustietatea și singurătatea ei, devin aliatele poetului în descifrarea adevăratei esențe a acestei lumi. Casa exilului devine un „vechi castel pe stânci înaripate”, iar stelele sfătuitoare despre o lume cerească. Armele poetului vor fi acum priveghiul și rugăciunea, mâna este înaripată de har divin iar mințile se dezleagă întru lumină din Lumină.

După cum mărturisirea și mai târziu, credința i-a fost sprințul de căpătâi, iar mângâierea — Sfânta Împărtășanie. O poezie limpede va răsări din aceste izvoare nesecate, o poezie luminată de ochiul ceresc, Dumnezeu devine un mistic partener de dialog, iar Maica Domnului alinare în momentele de cumpănă. Viziunea despre poezie se ridică deasupra orgoliilor lumești, îndreptată spre sferile înalte ale divinității. Dumnezeu se revelează atunci când lumea pare că se năruie, poezia devine adevărată rugăciune, iar imaginea despre poet este una idealizată, primind în poezia d-lui Vizirescu un chip original.

A plecat dintre noi mulțumit că a fost printre cei care au avut „harul suferinței”, împărțind, peste „un timp oprit”, din înțelepciunea și puterea sa, învățând despre adevărata poezie ca mărturie a sufletului, altceva decât poezia obișnuită, oglindind „o cucerire a vieții printr-un alt ocean lăuntric și altfel de trăire”. Într-una din prefețele cărților sale, lansează o întrebare pentru fiecare poet străin de duhul evlaviei creștine: „Ce fel de viață ai tu și de unde vrei să scoți poezia, dacă nu te luminează ochiul ceresc, care face să înflorească pustiul?”

Două volume de versuri, *Mi se opriese timpul*, la Editura Eminescu, și *Prinos de lumină și har*, la Editura Agora din Iași, ambele apărute în 1995, împlinesc un destin vitregit de o istorie pe care în cele din urmă a biruit-o. Poezia domniei sale îmbină în chip minunat credința cu aspirația noastră spre o cultură proprie ce se bazează pe inspirația teozaur folcloric pe care îl avem. Ortodoxia luată ca putere reprezentativă a vieții noastre naționale în spiritul deschis de Nichifor Crainic „poetul vieții noastre unanime”, iar omenscul în aspectele unor grele încercări urcă treptele înălțării spre „altarul poeziei noastre religioase”.

Diac. drd. CĂLIN SĂMĂRGHIȚAN

TANATOLOGIE ȘI NEMURIRE

P.S. Calinic Botoșăneanul, editura „Cantes”, Iași, 1999, 431 p.

Într-o lume secularizată în care moarte ca realitate intrinsecă este privită ca punct terminus, ca trecere în neant și ca încheiere a vieții de aici, într-o lume în care presa este plină de anunțuri la rubrica „decese” despre trecerea în „neființă” a atâtor semeni de-ai noștri, lucrarea *Tanatologie și nemurire*, teza de doctorat în medicină a P.S. Calinic Botoșăneanul, episcop vicar al Arhiepiscopiei Iașilor se constituie într-un eveniment publicistic cu conotații deosebite. Și aceasta pentru că ea ne relevă cu temeuri scripturistice, patristice dar și cu citate din literatura antică precreștină fenomenologia morții ca punct de încheiere al vieții de pe pământ și ca mijloc de trecere dincolo în împărăția spiritului.

Ba mai mult lucrarea P.S. Calinic este o impresionantă argumentare privind integrarea sensului morții în conștiința individuală ținând seama de faptul că și filosofia și știința ne evocă prin complementaritatea lor cu teologia ca știință, caracterul multidimensional al conștiinței umane. Și aceasta este proiectată printr-o triplă ipostază: cea biologică, de confruntare a noastră cu moartea, cea socială, de întâlnire a semenilor noștri cu moartea, și cea duhovnicească de relație a noastră, ca existență umană cu transcendența, cu viața de dincolo. Tanatologia este știința care se ocupă cu studiul despre moarte și provine din limba greacă unde cuvântul „thanatos” înseamnă „moarte” și „logos”, cuvânt, vorbire, știință.

Tanatologia ca știință deși este de dată recentă, totuși rădăcinile ei se pierd în negura vremii. De când există omul pe pământ a existat și marea întrebare, ce este moartea, ce se petrece cu noi după trecerea noastră dincolo, există o viață conștientă după moartea fizică?

La toate aceste întrebări s-au încercat de-a lungul vremii răspunsuri diferite, unele pozitive iar altele nihiliste.

Lucrarea e structurată în trei capitole principale:

I. „Tanatologie și Epistemologie” cu subtitlul „Tanatologie și aspectele sale științifice și culturale” în care e tratată problema morții ca realitate umană

cu toate consecințele ei,

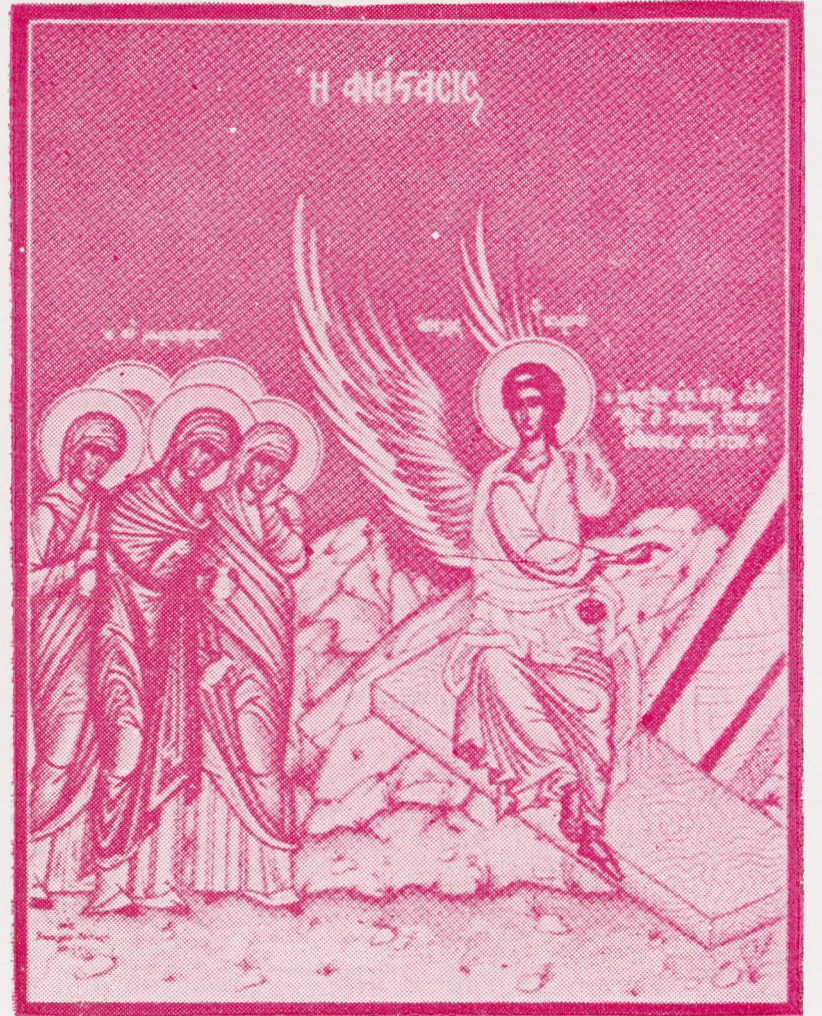
II. „Tanatologie și filosofie” cu subtitlul „Tanatologie și aspectele sale filosofice”, care se ocupă de problema transcendenței, a vieții de dincolo de moarte așa cum este văzută ea de filosofie în general și de filosofie românească în special și

III. „Tanatologie și Eshatologie” cu subtitlul „Tanatologie și aspectele sale teologice” în care sunt tratate d.p.d.v. teologic problema morții și a morții, comportamentul uman în fața morții, având și un subcapitol intitulat „Mistere și lumini în opera părintelui Dumitru Stăniloae”, în care sunt abordate principalele aspecte ale teologiei morții și învierii ale marelui teolog român. Lucrarea se bucură de prefața a doi reputați sociologi din Iași: Prof. univ. dr. Gheorghe Scripcaru și Prof. univ. dr. Petre Dumitrescu, la care se adaugă și cea a P.C. Pr. prof. dr. Vasile Mihoc, titularul catedrei de Noul Testament de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, care între altele spune următoarele cu privire la această lucrare: „ea vine cu aportul major al unei tratări pluridisciplinare și i-a permis (autorului n.n.) o astfel de abordare asiduă de pregătire intelectuală care acoperă deopotrivă cele trei domenii menționate în titlu: științific (mai ales medical), filosofic și teologic. Reunite, cele trei perspective își dezvăluie confluențele și deschiderile fiecăreia către celelalte. De unde rezultă și o largire și o îmbogățire a fiecăreia prin celelalte”.

Beneficiind de o bibliografie variată și bogată în românește și în limbi străine, lucrarea se constituie într-o încercare reușită de a lămurii problema eternă a morții și a ceea ce urmează după ea, viața veșnică.

„Tanatologie și Nemurire” va rămâne în cultura românească medicală și teologică ca o lucrare de referință care va contribui la întărirea sentimentului de „zoon athanaton” al omului și la elucidarea marii treceri de dincolo pentru fiecare dintre noi.

† VISARION RAȘINĂREANU
Episcop-vicar
al Sibiului

IN MEMORIAM

Pr. icon. stavr. Dragosin Oană

Pe prea vrednicul părinte și credinciosul, în Biserica lui Dumnezeu în păstrarea ortodoxiei l-am cunoscut împreună cu credincioșii satului. S-a născut în comuna Cioara (din 1965, Săliște), jud. Alba, din părinții Ioachim și Profula Oana, țărani harnici și deosebiți gospodari și a copilărit alături de frații Sabin și Emil, iar școala primară (4 clase) a urmat-o în satul natal, alături de alți copii ai satului.

L-am cunoscut din fragedă copilărie fiind cu 2 ani mai tânăr ca mine (născut în Vinerea Mare din anul 1926, ziua de 2 aprilie), fiind rude apropiate.

După terminarea a 4 clase primare în satul natal, bunicul său, Tarlea Gheorghe, fratele tatălui meu, care a murit de tânăr, ne-a dus pe amândoi la examen de admitere la Școala Normală de Băieți din Deva, în toamna anului 1937, unde am reușit amândoi cu bursă.

Când a terminat studiile Școlii Normale din Deva, ca elev fruntaș la învățătură și comportare, s-a hotărât singur să-și aleagă cariera de preot ortodox, slujitor cu credință lui Dumnezeu.

Era în vremea Războiului al II-lea Mondial, când se circula greu prin țară, el totuși, temerar, a luat drumul Aradului, înscriindu-se la teologie. În vremea aceea, nu se primea la studii superioare numai cu diploma de învățător obținută în 1945, și de aceea, în vara anului 1947, după trecerea diferențelor de studii de la Școala Normală la Liceu, dă cu succes examenul de bacalaureat la Alba Iulia, înscriindu-se apoi la Academia Teologică din Sibiu, pe care o și termină cu frumoase succese.

Are norocul să fie numit preot, după ce a fost hirotonit în Catedrala din Sibiu și fiind căsătorit cu Constanța Felea, ea însăși fiică de preot, tocmai în comuna sa natală, Cioara, unde se pensionase părintele Iconom Stavrofor Constantin Oancea - exemplar slujitor în ale credinței și om cu o largă cultură, fiind și membru al societății ASTRA din Sibiu.

Părintele Dragosin Oană continuă cu fală munca rodnică în ale credinței în Dumnezeu, urmând îndeaproape pașii părintelui Constantin Oancea și continuând asiduă cercetările activității călugărului Sofronie (bot din Cioara), care o tipărește în exemplul Episcopiei din Alba Iulia o (troștură pe care) se potărește Episcopia și o răspândeste în toate școlile județului.

Îndrăgostit, luând și exemplul Academicianului David Prodan, originar din Cioara și din întâmplare nepot al bunicii părintelui Dragosin Oană, a trecut și a cercetat în arhivele Primăriei din Cioara și ale Sfatului din Alba Iulia rădăcinile preoților și primarilor din satul natal, a cules numele memorandiștilor de la 1892 din comună, deținând astfel în arhivele memoricii din comună un adevărat tezaur istoric.

Și pentru că părintele Dragosin Oană nu s-a implicat numai în lupta pentru păstrarea dreptei credințe a mirenilor săi în Cel de Sus, a fost un adevărat intelectual și pe tărâm social. El a organizat în 1995 aniversarea a 685 de ani de atestare documentară a Arhiepiscopiei Române - vatră a localității Cioara (astăzi Săliște), jud. Alba (1310—1995).

Tot părintele Oană organizează, strângând adresele tuturor fiilor satului plecați, întâlnirea fiilor satului din 15-16 august 1981.

Însă activitatea de adevărat intelectual al satului său este atestată și de înființarea, la inițiativa sa, a Fundației Culturale *David Prodan*, academician istoric, adânc cunoscător al istoriei medievale din Transilvania, creind o serie de valoroase lucrări, culminând cu *Răscoala lui Horea*, 2 volume, 1979. Fundația a fost înființată în 1994, iar în 1995, s-a inaugurat în curtea școlii comunale și bustul academicianului și un început de muzeu în casa soarelui lui, Ana Molodet.

Nu-i permis să nu amintim în cadrul vastei și harnice activități a părintelui Dragosin Oană, munca grea și ostentivă de a fi întocmit Monografia parohiei Cioara, strâns împletită cu istoria laică a satului, la îndemnul Episcopiei din Alba Iulia. Ea are circa 300 de pagini dactilografiate, plus un număr mare de fotografii ce atestă spusele lucrării.

S-a stins din viață în ziua de 27 ianuarie, 2000.

Și-a gospodărit biserica, cimitirele și tot ce ține de parohie cu mult simț creștinesc, respectând canoanele cu sfințenie, dar dând și exemplu concret de ce înseamnă un om cinstit, curat în fața lui Dumnezeu. Orice sumă achitată de credincioșii la cununii, botez sau alte practici religioase erau consemnate în chitanțe și înaintate organelor de drept, rămânând printre mireni - proverbial și în acest domeniu. Iar cât ținea la credincioșii săi, se poate aminti că atunci când părintele este numit în 1971 de către I.P.S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, consilier al Mitropoliei pe linie economică și parohie în Sibiu, putându-se muta cu familia la oraș, părintele întorcându-se acasă și întrebându-l un mirean (Teofil Iancu), care auzise de posibilitatea rămânerii la Sibiu a preotului lor; „Dar pe noi cui ne lași, părinte Oană?”, părintele s-a hotărât definitiv să-și păstreze parohia la Cioara, făcând naveta 7 ani de zile la Mitropolie, pentru slujba de vrednic consilier economic. Câți, să fim cinștiți, am fi putut renunța la condițiile orașului Sibiu, pentru un simplu sat ca Cioara.

Figura părintelui Dragosin Oană, sunt sigur, va rămâne veșnic în amintirea mirenilor săi ca un om care a avut cu adevărat harul preoției.

Dumnezeu să-l odihnească, pe iubitul și multcredinciosul părinte Dragosin Oană.

ION TARLEA

ITINERAR PASTORAL

Din încredințarea și cu binecuvântarea Î.P.S. Mitropolit Dr. ANTONIE PLAMĂDEALĂ, P. S. Episcop-vicar VISARION RAȘINĂREANU a săvârșit următoarele:

- 19 MARTIE a.c., — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Catedrală cu prilejul Duminicii Ortodoxiei.
— Seara a slujit Vecernia în Catedrală.
- 22 MARTIE a.c., — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie a Sf. Grigorie Dialogul în Catedrala mitropolitană.
- 24 MARTIE a.c., — P. S. Sa a luat parte la Vecernia oficiată în Catedrala episcopală din Slobozia.
- 25 MARTIE a.c., — P. S. Sa a făcut parte din soborul de ierarhi care, avându-l în frunte pe P. F. Părinte Patriarh Teoctist al României, a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în Catedrala episcopală din Slobozia cu prilejul instalării noului episcop al acestei eparhii, P. S. Dr. Damaschin Coravu.
— La agapa oficială a rostit un cuvânt adecvat în numele Î. P. S. Mitropolit ANTONIE și al ierarhilor ardeleni.
- 26 MARTIE a.c., — P. S. Sa a săvârșit Sfânta Liturghie arhierescă în biserica cu hramul „Buna-Vestire” din Topârcea, prot. Sibiu rostit cuvânt de învățătură.
P. C. paroh Dumitru Octavian a fost hirotesit într-un sachelar.
— Seara a slujit și a predicat la Vecernie în parohia Alămor, prot. Sibiu (P. C. pr. paroh Gligor Petian).
- 27 MARTIE a.c., — P. S. Sa a luat parte la Simpozionul organizat la Cercul Militar Sibiu cu prilejul împlinirii a 82 de ani de la Unirea Basarabiei cu România.
- 28 MARTIE a.c., — P. S. Sa a luat parte la Ședința Permanenței Consiliului Eparhial Sibiu.
— A oficiat un parastas în Catedrală pentru făuritorii Unirii Basarabiei cu România.
— A cercetat șantierul noilor biserici aflate în construcție din Tâlmăciu II și Sadu.
- 29 MARTIE a.c., — P. S. Sa a luat parte la Sf. Liturghie în Catedrală.
- 30 MARTIE a.c., — P. S. Sa a săvârșit în sobor taina Sf. Maslu de obște și a predicat în biserica Sf. Arhangheli din Brașov.
— A cercetat șantierul noii biserici în construcție din cartierul Triaj-Brașov, biserica de lemn „Înălțarea Domnului” Brașov precum și noua biserică din orașul Codlea.
- 31 MARTIE a.c., — P. S. Sa a săvârșit Liturghia darurilor mai înainte sfințite în Catedrală, hirotonind întru diacon pe teologul Nicolae Adrian Duția.
— A participat la ședința Fundației Gojdu ce a avut loc la Cercul Militar Sibiu, apoi la ședința Consiliului profesoral al Facultății de Teologie din Sibiu.
— Seara a slujit Acatistul Maicii Domnului în Catedrală.
- 1 APRILIE a.c., — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie arhierescă în biserica „Sf. Nicolae” din Săvăstreni, prot. Făgăraș. (Pr. paroh Ciprian Aranyoși), rostit cuvânt de învățătură. C. diacon Nicolae Duția a fost hirotonit într-un preot pe seama parohiei Arini, prot. Rupea.
— Seara slujește și predică la Vecernie în biserica parohială din Iași (pr. paroh Ioan Neculoiu).
— În aceeași zi a cercetat și biserica parohială din Beclean, prot. Făgăraș, vorbind credincioșilor prezenți la slujba Utreniei, precum și șantierul noii biserici din Avrig.
- 3 APRILIE a.c., — P. S. Sa a luat parte la lucrările de deschidere a Simpozionului „Strategia privind reabilitarea urbană a Centrului istoric al Sibiului” desfășurat la sediul Fundației Româno-Germane din Sibiu.
— A făcut o vizită la Casa Asociației Oastei Domnului din Sibiu și la biserica „Sf. Arhangheli” din Poiana Sibiului.
- 4 APRILIE a.c., — P. S. Sa a susținut la Brașov Conferința cu tema „Prin Cruce și Post spre ziua Învierii” la invitația ASCOR, Brașov.
— A cercetat bisericile parohiale din Feldioara și Stupini, prot. Brașov, ultima cu pictura recent restaurată.
- 7 APRILIE a.c., — P. S. Sa a săvârșit Sf. Liturghie a darurilor mai înainte sfințite în Catedrală, hirotonind întru diacon pe tânărul teolog Ioan Socaci.
— A săvârșit în sobor taina Sf. Maslu în Catedrala Mitropolitană iar seara Acatistul Maicii Domnului.

Diacon VASILE AVRAM

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

1. ARHIEPISCOPIA ORT. ROM. SIBIU
— Post asistent social la Protopopiatul Sibiu
— concurs examen —
2. PROTOPOPIATUL ORT. ROM. BRAȘOV
— Parohia Teliu-Vale — numiri
3. PROTOPOPIATUL ORT. ROM. MEDIAȘ
— Parohia ort. rom. Coșca Mare — numiri
— Parohia ort. rom. Coșca Mică II — blocuri — transferări
— Parohia ort. rom. Păucea — numiri
4. PROTOPOPIATUL ORT. ROM. AVRIG
— Parohia ort. rom. Porumbacu de Sus — transferări
— Parohia ort. rom. Colun — numiri
5. PROTOPOPIATUL ORT. ROM. RUPEA
— Parohia ort. rom. Grânari — numiri
— Parohia ort. rom. Racoș — numiri

Termen de concurs: 15 APRILIE — 15 MAI 2000

Cei care doresc să ocupe aceste posturi își vor înainta cerere în termenul legal la Of. Protopopești anexând adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Of. Protopopești ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P. C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa: vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, copie diplomă licență, copie pentru cursurile de îndrumare absolvite, situația socială (domiciliul, copii, părinți, locul de muncă al soției).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație 15 zile de la data numirii.

† Dr. ANTONIE
Arhiepiscop și Mitropolit

Consilier ad-tiv, bisericesc,
Pr. Săsăușan Simion

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, Str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte;
P. S. Visarion Rașinăreanu - episcop-vicar. — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu.

Abonamentul pe un an: 50 000 lei. Cont nr. 2511.1-61. 1/ROL B.C.R. Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 2511.1-61.15/U.S.D.) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A. Sucursala Sibiu.

Asociațiunea ASTRA

(Urmare din pag. a 6-a)

(Urmare din pag. a 6-a) riu (1812—1893), al cărei secretar a fost de la întemeiere (1861), până la 1868 și președinte în ultimii ani ai vieții, scrie articole privind necesitatea întemeierii industriei la români. „În 1852, Barițiu devine director și coproprietar al Fabricii de hârtie din Zărnești, fabrică creată din inițiativa unui grup de brașoveni, din care făcea și el parte”, iar preocupările pentru promovarea științelor tehnice au luat amploare cu ocazia adunării generale de la Brașov din anul 1883, unde „protopopul Bartolomeu Baiulescu, care și-a dedicat o mare parte a activității sale consolidării economice a românilor din Brașov prin învățarea meseriilor și crearea unei clase de mijloc, a prezentat „dizertația”; „Despre necesitatea promovării și protecționării meseriilor între Români”. Tot el este cel care înființase în 1869 „Asociațiunea pentru sprijinirea meseriașilor români”, precum și „Banca pentru ajutor reciproc a meseriașilor”. La Sibiu, un rol de aceeași importanță l-a avut protopopul Nicolae Cristea, care, printre alte atribuții ce le-a îndeplinit, a înființat în 1867 „Reuniunea sodalilor români din Sibiu”.

Trecând peste câteva capitole, întâlnim preocupările ASTREI, în aria de consolidare a Universității clujene, unde „în toamna anului 1924, împreună cu Despărțământul local al ASTREI, Grădina Botanică din Cluj, sub conducerea academicianului Alexan-

dru Borza, astrist de frunte, organizează o expoziție care este trimisă și la București, unde obține ca distincție o medalie de aur”, iar la pag. 1142, să se menționeze cu claritate, că Despărțământul pentru știință al ASTREI din Sibiu și Cluj „a fost o asociație culturală puternică în rândurile căreia au activat mulți universitari clujeni, prin publicistica apărută în „Publicațiile ASTREI”, „Transilvania”, „Țara Bârsei”, „Calendarul Asociațiunii”.

Este de arătat faptul că, Despărțământul ASTRA (Cluj), a sprijinit Extensiunea Universitară, luând parte la toate activitățile ei.

Susținătoare a tineretului de la sate și din fabrici prin cultură fizică și sport, după exemplul „Soimii Carpaților”, inițiată de Iuliu Hațieganu în cadrul ASTREI, „care va rămâne permanent grăitoare prin dragostea de țară și conștiința permanentă și a rolului nostru pe aceste locuri”.

Prezentă peste tot, așa cum s-a putut dovedi, ASTRA a fost un sprijin și în anii grei, când revizionismul prinde curaj. Astfel, Sebastian Bornemisa, „președintele ASTREI (despărțământului), a fost delegat să participe la adunarea „Asociației învățătorilor din jud. Cluj” (1934), a conferențiat despre: „Liga Antirevizionistă” și se cunoaște faptul că, la toate manifestațiile cu caracter antirevizionist, reprezentanții ASTREI și-au adus un aport deosebit în organizarea și conducerea acestora.

Cu prilejul luminatului Praznic al Învierii Domnului, Redacția adresează tuturor cititorilor, colaboratorilor și celor care se ostenească pentru alcătuirea și tipărirea fiecărui număr al „Telegrafului Român”, alese urări de sănătate și fericire.

Rugăm pe Domnul, care a biruit moartea, să hărăzească neamului nostru o perspectivă de viață demnă și în acord cu principiile Evangheliei mântuitoare.

HRISTOS A ÎNVIAT!

● Semnalăm ● Semnalăm ●

● Wolfhart Pannenberg publică cartea „Teologia sistematică”, vol. III, introducerea și traducere de pr. dr. George Remete, Editura Arhiepiscopiei Ortodoxe Alba Iulia, 1999, 263 pag.

Wolfhart Pannenberg s-a născut în 1928 în Stettin azi Sezczin — Polonia. A studiat teologia și filosofia la Berlin, Göttingen, Basel și Heidelberg: doctoratul în teologie la obținut în anul 1953 la Heidelberg, iar apoi devine profesor de teologie sistematică în anul 1958 la Kirchliche Hochschule Wuppertal, iar din anul 1967 este titular. În toți acești ani publică numeroase lucrări printre care: „Probleme fundamentale de teologie sistematică”, vol. I — 1967, II — 1971, „Spiritualitate creștină” 1986, „Teologia sistematică” în 3 volume: I — 1988, II — 1990, III — 1993.

Iată ce spune P. C. Pr. prof. univ. dr. Dumitru Popescu despre această lucrare: „Trebuie recunoscut că Pannenberg face un progres atunci când spune că Duhul Sfânt, invocat prin epicleză, ține împreună liturghisitorul și comunitatea. Dar trebuie să facă un pas mai mult, un pas important, pentru ca să poată ieși în întâmpinarea epiclezei ortodoxe. În rugăciunea noastră cunoscută sub numele Anafora din Liturghia ortodoxă, preotul se roagă lui Dumnezeu să trimită Duhul Sfânt nu numai peste el și peste comunitate — cum remarcă și Pannenberg — ci și asupra darurilor care sunt puse — înainte...”

Este cartea unui mare teolog protestant care merită a fi citită de orice teolog ortodox.

● O carte de mare frumusețe: „O pagină din istoria Bisericii și Neamului”, de Aurel Nistor, lucrare apărută cu binecuvântarea P. S. Ioan, episcopul Covasnei și Harghitei, Editura Carpații Răsăriteni, Sfântul Gheorghe, 1999, 191 pag.

Acest volum de studii și documente este alcătuit și îngrijit de Ioan Lăcătușu, care scrie printre altele: „Om al timpului său protopopul Aurel Nistor s-a preocupat până la identificarea cu „problema românilor din seculime”, sesizându-i fondul, pătrunzându-i tainele, îndrăgind-o și urmărind-o cu o rară pasiune și perseverență. „Atât de mult ne-am identificat cu această problemă — mărturisește părintele Aurel Nistor — încât o simțim cum ne urmărește oriunde am fi și orice am face, devenind o parte integrantă a ființei noastre și respirând-o permanent parcă și prin pori”.

P. S. Ioan scrie în Precuvântare următoarele: „Autorul se apleacă cu mult respect și pioșenie asupra vieții unui adevărat părinte al românilor din această zonă, lucrarea reprezentând un act de recuperare și reparație morală. Volumul de față face parte din preocupările Centrului Eclesiastic de Documentare „Mitropolitul NICOLAE COLAN”, aparținând Episcopiei Ortodoxe Române a Covasnei și Harghitei, pentru descoperirea, prețuirea și mediatizarea personalităților pe care această parte de țară le-a dat Bisericii și culturii românești.

Părintele protopop Aurel Nistor revine astfel printre noi cu bogata sa experiență și în duhul său ortodox. Sunt convins că cei care vor stăruia asupra acestor rânduri vor avea ce culege pentru inimă și suflet”.

Este o carte a distinsului protopop Aurel Nistor, care într-adevăr prezintă trecutul Bisericii și Neamului nostru, și merită a fi citită.

● Părintele Arhim. Mina Dobzeu publică cartea: „Trei strigări împotriva lui Antihrist”. Istoria adevărată a pustnicului de la Brădăcești. Colecția „Comorile Pustiei”, alcătuită la inițiativa unor monahi români de la Sfântul Munte Athos. Această lucrare apare cu binecuvântarea Î.P.S. Nicolae, Mitropolitul Banatului, Editura Anastasia, 1999, București.

„Părintele Mina Dobzeu, basarabean de origine, botezătorul din închisoare al lui Nicolae Steinhardt, mărturisește aici lupta sa de o viață cu puterile întunericului acestui veac. Cele „trei strigări împotriva lui Antihrist” sunt trei etape esențiale ale acestei lupte jertfelnice, deopotrivă văzute și nevăzute, din a cărei taină pilduitoare vor ști să se cuminece, poate, întru Cuvânt Cel mai presus de cuvinte, cruciații și rugătorii vremurilor noi...”

● „Biblia — Cartea vieții”, pr. Iosif Trifa, ed. a II-a, adăugită și îmbunătățită, editura „Oastea Domnului”, Sibiu, 2000, 272 pag.

Este o carte de suflet și merită citită. Iată ce scrie pe coperta din spate: „Un om ca și un popor, atâta prețuiește, cât a înțeles din Evanghelie”. (Simion Mehedinți — „Creștinismul românesc”).

„Azi poporul citește ziare, broșuri, cărți, el vrea să se adape la izvorul învățturii creștine, să citească Sfânta Scriptură, pe care nu i-o putem refuza. Dați poporului Sfânta Scriptură! Dați-i Apa cea Vie!”

Azi ne trebuie propagatori ai tiparului, cu cărți. Numai cu Moltveinicul subsuoară nu mai merge...”

(Î.P.S. Mitropolit Nicolae Bălan — Din cuvântul rostit la Sinodul Eparhial, Sibiu, 1930).

ANTONIE P.